

Täysistunto

Tiistai 22.5.2018 klo 14.09—16.51

Täysistunto alkoi klo 14.09. Täysistunto päättyi klo 16.51.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.09—16.01) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (16.01—16.51).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. U-asiat

Valtioneuvosto on 17.5.2018 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asiat U 24, 25/2018 vp, ja puhemies on lähettänyt ne käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava asioista lausunto.

3. Tiina Elovaaran vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 36/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 23.5.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 23.5.2018 kello 11.

4. Martti Mölsän vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 37/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 23.5.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 23.5.2018 kello 11.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain ja tuulivoiman kompensaatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 175/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

14.11 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen hillintä vaatii sekä päästöjen pienentämistä että poistojen eli nielujen kasvattamista. Energiantuotannossa tämä tarkoittaa ripeää siirtymää uusiutuvaan, hajautettuun energiantuotantoon sekä joustavaan, tehokkaaseen ja älykkääseen energijärjestelmään. Tällä hallituksen esityksellä säädetään uusiutuvalla energialle uusi teknologianeutraaliin tarjouskilpailuun perustuvan tuotantotuen mahdollistava lainsäädäntö, ja vasemmistoliitto kannattaa tätä lainsäädäntöä ja tätä mallia.

Arvoisa puhemies! Teknologia on kehittynyt huimasti. Uusiutuvan energian investoinnit eivät kuitenkaan ole vielä laajassa mittakaavassa kannattavia, vaikka teknologiat ovatkin kehittyneet. Uusiutuvan tukea tarvitaan, sillä päästökauppa ei vielä toimi riittävästi ja energian hinta on matala. Tämä siirtymäkauden ratkaisu tarvitaan, kun hiilen hinnoittelu päästökaupalla tai verotuksella ei valitettavasti toimi.

Arvoisa puhemies! Hallitus on nyt kytkenyt uusiutuvan energian kilpailutusjärjestelmän ja kivihiilestä luopumisen toisiinsa. Kivihiilen energiakäytön lopettaminen nopeasti on erittäin kannatettava päätös, mutta 90 miljoonan euron kannustepaketti nopeille luopujille päätettiin rahoittaa supistamalla uusiutuvan energian tarjouskilpailun kokoa 0,6 terawattituntia. Tämä ei ole perusteltua. Ensinnäkään kivihiilestä luopumista ei pidä rahoittaa uusiutuvan tuesta, sillä ne molemmat tähtäävät ilmastonmuutoksen torjumiseen. Kivihiilestä pitää luopua nopeasti, mutta nyt tarvitaan myös siirtymävaiheen tukea uusiutuvan energian investointien käynnistämiseksi. Tarjouskilpailun koko tulisikin pitää alkuperäisessä 2 terawattitunnissa. Toiseksi ei ole mitään syytä, miksi juuri 0,6 terawattituntia tuotaisi 90 miljoonan euron potin. Liukuvan ja kiinteän preemion yhdistelmän huutokaupan kustannuksia ei voi arvioida etukäteen. Kilpailutuksissa hinta voi painua lähelle nollaa, kun teknologiat ovat kehittyneet.

Arvoisa puhemies! On muistettava, että fossiilista energiaa tuetaan paljon enemmän kuin uusiutuvaa energiaa. Kivihiilestä luopumisen kannustinpaketti voitaisiin rahoittaa mieluummin esimerkiksi karsimalla ympäristölle haitallisia fossiilisia tukia. Näin voitaisiin vähentää päästöjä ja tukea ympäristöystävällistä rakenneuudistusta, ja tähän viittaamme lausumassa.

Me siis kannatamme tätä hallituksen esitystä. Teknologianeutraali tarjouskilpailu on ylimenokauden ratkaisu, jolla myös varmistetaan hankeosaamisen säilyminen. Hinta valtiontaloudelle painuu matalammalle, kun kustannustehokkaimmat hankkeet menestyvät. Tuu-

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

livoimatuesta tässä ei ole kyse siinä mielessä kuin aikaisemmassa tukijärjestelmässä oli, eli vertailut vanhaan kalliiseen ja ylikompensoivaan syöttötariffijärjestelmään voidaan unohtaa. Kilpailutuksessa menestyvät kaikkein tehokkaimmat ja kustannustehokkaimmat hankkeet.

Arvoisa puhemies! Yllä olevalla johdannolla esitän vastalauseen 2 mukaisia kahta lausumaa.

14.14 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kuten ensimmäisessä käsittelyssä totesin, tämän esityksen ongelma on entistä suurempi lasku veronmaksajille, kun päinvastoin energiaa pitäisi halpuuttaa. Tuulivoiman tukemista ei tässäkään esityksessä edelleenkään karjeta tarpeeksi, eikä esitys ole teknologianeutraali.

Näin ollen ja valiokunnan mietinnössä olevan vastalauseen 1 mukaisesti ja perustein esitän, että lakiehdotus hylätään. Mikäli esitys kuitenkin hyväksytään, ehdotan, että eduskunta hyväksyy seuraavan lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii siten, että tuulivoimalla tuotetun sähkön tuotantotuet ajetaan alas mahdollisimman nopealla aikataululla.”

14.14 Antero Vartia vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Sarkkisen esitystä.

14.14 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat johdonmukaisesti vastustaneet tuulivoimatukia, koska ne ovat epäreiluja. Jos me haluamme oikeasti pelastaa maapallon, niin meidän tulee tehdä reilua ilmastopolitiikkaa ja nämäkin rahat käyttää tutkimukseen ja paljon järkevämpään, koska tämä oikeasti on käytännössä tuulivoimatuki kakkonen. Vaikka täällä sanottaisiin jotain muuta, niin käytännössä suurin osa tästä tuesta tulee menemään tuulivoimalle, joten kannatan ehdottomasti tätä edustaja Mäkelän vastalause-ehdotusta.

14.15 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hieman ihmettelen tätä kritiikkiä, [Laura Huhtasaari: Saa ihmetellä!] mitä tässä esitetään tuulivoimasta, koska kuitenkin tätä on tehty eduskunnan hyväksymän energia- ja ilmastostrategian mukaisesti ja siihen myös perussuomalaiset ovat sitoutuneet ja silloin eduskunta on jo hyväksynyt mietinnön siitä, että tämä kilpailutus täytyy toteuttaa teknologianeutraalisti. Ja silloin kun se on teknologianeutraali, niin se tarkoittaa sitä, että ne, jotka ovat kaikista pisimmällä omassa teknologiasaanssa, varmasti menestyvät kaikista parhaiten. Jos haluttaisiin kilpailutus tehdä jollain muulla tavalla, niin silloin olisi kannattanut olla hereillä aikanaan, kun sitä ilmastostrategiaa ja uusiutuvan energian strategiaa oltiin tekemässä. Toki voidaan kilpailuttaa vaikka koreissa, mutta se on aivan eri asia silloin, nyt puhutaan teknologianeutraalisuudesta.

Minusta on erittäin tärkeää, että tämä laki viimeinkin on tullut tähän suureen saliin käsittelyyn ja siitä huomenna sitten myös äänestetään. Varmaan talousmielessä voi pitää realistisena tätä 2:ta terawattituntia, mihin saatiin voimavarat tämmöisessä taloustilanteessa, mutta totta kai, paitsi että me tarvitsemme uusiutuvaa energiaa ja siihen erittäin suuria panostuksia myös tulevaisuudessa, me tarvitsemme myös teknologiaan merkittäviä kehitysmahdollisuuksia.

Siitä on osa nyt sitten poliittisten neuvotteluiden jälkeen siirretty kivihiilen nopeampaan alasajoon ja kieltoon. No, sitä voi kritisoida, miksi saastuttavia laitoksia täytyy tukea tällä tavalla, mutta toisaalta suurin huolihan on se, että meillä edelleenkin on suurissa kaupun-

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

geissa tällaisia saastuttavia kivihiililaitoksia. Nyt niihin tulee 90 miljoonaa euroa rahaa, että ne luopuvat siitä toiminnasta, ja sen pitäisi olla aivan itsestäänselvää, että niin tehdään — muut Pohjoismaat ovat tehneet sen jo aikaa sitten. Olen tyytyväinen, että myös tältä osin Suomi kulkee etunenässä siinä, että täällä kielletään kivihiili myös lainsäädännöllä. Sillä on ollut myös erittäin merkittävää kansainvälistä vaikutusta meidän maineeseemme uusiutuvan energian maana.

Arvostan tämän lakikäsittelyn osalta sitä, että sosiaalidemokraattinen ryhmä tuki tätä hallituksen esitystä, ja sitä hyvää yhteistyötä, mitä siellä saimme tehtyä tämän osalta.

On tietenkin hirvittävän tärkeää, että kun Suomi suuressa mittakaavassa on jo siirtynyt alueellisesti erittäin vahvasti pois kivihiilestä, niin nyt sitten nämä yksittäiset paikkakunnatkin vielä pääsevät siitä pois.

Täällä tuli kritiikkiä vieläpä siitä, että iso osa tästä tuesta menisi tuulivoimalle, mutta kyllä ainakin talousvaliokunnan saamien selvitysten ja laskelmien ja kaiken sen materiaalin mukaan iso osa siitä tulee menemään myös yhdistelmäpolttolaitoksille, iso osa siitä tulee menemään auringolle. Kyllä meidän uusiutuvan energian repertuaarimme tulee laajentumaan tämän tuen myötä, joten toivottavasti myös oppositiossa voitaisiin sikäli pidättäytyä faktoissa.

14.18 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tässä on hyviäkin puheenvuoroja ollut edellä. Meidän pitää tehdä määrätietoisia ratkaisuja kohti uusiutuvaa energiaa ja kohti vähäpäästöisempiä, puhtaampia energiavaihtoehtoja. Pidän itse myönteisenä sitä, että kannustetaan kivihiilestä luopumiseen ja vauhditetaan sitä tietä. Meillä on lukuisia pienempiä paikkoja, pienempiä kaupunkeja, pienempiä paikkakuntia siirtynyt jo etunojassa uusiutuvan energian käyttöön, mutta edelleen meillä isoissa kaupungeissa on tätä tarvetta tehdä toimenpiteitä. Pidän siinä mielessä tällaista siirtymäkauden tukea ihan kannatettavana.

Itse annan kiitosta sille, että ratkaisu lähtee siitä, että ollaan etenemässä kohti teknologianeutraaliutta. Teknologia on itse asiassa kaikissa tilanteissa aina lainsäädäntöä edellä ja usein myös meitä maallikkoja edellä. Sen takia on hyvä, että on kyse sitten tästä lainsäädännöstä tai jostain muusta, niin laitetaan ne tavoitteet, mihin pitää päästä, mutta annetaan näiden teknologian kehittäjien etsiä keinot siihen päästäksemme. Toisaalta tällainen teknologianeutraali ratkaisu siis kannustaa innovoimaan uutta, ja itse toivon, että tällä puolella tapahtuisi entistä reippaampia askelia.

14.20 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä talousvaliokunnan mietintö ja siinä nämä kannanotot uusiutuvan energian puolesta ovat hyviä ottaen huomioon, että tällä puolellahan on valtavat paineet. Jokainen haluaisi lisää tukea, mikä on aivan luonnollinen tahtotila, mutta toisaalta pitää myös tunnustaa se, että me emme voi lähteä semmoiseen tukipolitiikkaan, joka nostaisi kustannuksia, saati olisi sitten Euroopan unionin säännösten vastainen. Näiden reunaehtojen välissä tehtynä tämä mietintö on mielestäni ihan hyvä, ja annan suuren arvon sille, että esimerkiksi sosiaalidemokraattinen ryhmä tuki tätä mietintöä erittäin vahvasti. Se on hyvä merkki. Mutta se, mistä minä olen huolissani, on todellakin tämä CHP-voiman tuotanto tulevaisuudessa tulevina vuosina.

Suomen ilmaston kannalta on itsestäänselvyys, että tällainen sähkön ja lämmön yhteistuotanto sopii tähän maahan erittäin hyvin. Silloin, kun on kova pakkanen, tarvitaan paljon lämpöä, ja silloin tämä vahva lämmöntuotanto tuottaa sivutuotteena yhä enemmän sähköä,

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

jota myös kovalla pakkasella sujuu. Meillä oli reilu kaksi vuotta sitten tammikuussa tilanne, jossa kovan pakkasen aikaan oli tilanne, että sähköntuotanto kävi täysillä ja sitten tuotanto oli myös suurta sillä hetkellä, talouselämä pyöri ja teollisuus pyöri eikä saatu sähköä riittävästi. Onneksemme sattui silloin sellainen viikonloppu, jolloin naapurimaista saatiin apua, tuotiin sähköä maahan suuria määriä, mutta hyvin lähellä oltiin sitä tilannetta, että olisi jouduttu osa maasta ajamaan alas elikkä sähkönjakelua olisi rajoitettu. Se olisi tuntunut varmaan 40 asteen pakkasessa jossakin pirtin nurkassa aika ikävältä, kun yhtäkkiä valot häviävät. Se olisi käytännössä niillä alueilla lopettanut myös lämmöntuotannon, koska esimerkiksi öljykattilat tai hakelaitokset eivät pelaa, ellei ole sähköä. Tämän takia suomalaisten kannattaa muistaa nyt vihdoinkin ja viimein se tosiasia, että käytetään näitä omia raaka-aineita ja rakennetaan tätä energiapolitiikkaa siihen suuntaan, että käytetään omaa hacketta, mitä metsissämme kasvaa.

Se viisastelu sillä, käytämmekö me kuitupuuta tai jotain muuta arvotonta puuta liikaa tai liian vähän, on minusta viisastelua. Pitää tehdä niin, että käytetään se oma puuvaranto, mikä meillä on, ja tarvitsemme myös turpeen näihin CHP-voimaloihin. Tällä hetkellä maailmassa on tilanne esimerkiksi se, että kun sellun hinta on erittäin korkealla, niin eurooppalainen markkina vetää sellua aivan hurjasti ja kaikki kuitupuu, kaikki hake esimerkiksi, mikä Venäjältä on meille tähän asti tullut, tehdään nykyisin selluksi ja meillä on voimalaitoksissa valtava puute kotimaisesta energiasta. Siihen yhtälöön turve sopii erittäin hyvin, koska se tukee CHP-voiman tuotantoa ja antaa sitä paitsi tehoa lisää, lisää sekä lämmön määrää että sähkön määrää, koska polttolämpötila on korkeampi, ja hiukkaspäästöt pienevät.

Suomalaista näkökulmaa minä yhä enemmän peräänkuulutan. Tämä mietintö, mikä tässä nyt on pöydällä, on mielestäni hyvä, mutta parempaan pitää meidän pystyä seuraavissa ehdottomasti.

14.23 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Uusiutuvan energian tukipakettia on valmisteltu tosi pitkään ja perusteellisesti. On hyvä, että nyt saadaan se päätökseen.

Näitä syöttötariffejahan on vuonna 2016 maksettu 226 miljoonaa, josta 196 miljoonaa on mennyt tuulivoimalle. Sehän ei ole tuulivoimaloitten vika, vaan ennen kaikkea on niin, että nämä muut — aurinko ja muut uusiutuvat energialähteet — eivät ole vielä olleet riittävän kilpailukykyisiä, mutta toivotaan, että tulevaisuudessa ovat. Ja vesivoimalahan jätettiin tietoisesti tämän ratkaisun ulkopuolelle. Tämä perustuu siis huutokauppajärjestelmään, ja kun on puhuttu näistä summista, niin talousvaliokunnalle tehtiin se arvio, että nämä kustannukset tulevat olemaan 120—360 miljoonaa 12 vuodelle jaksotettuna. Ei tämä nyt vuositasolla ihan päätä huimaava kuitenkaan ole.

Tämä 90 miljoonan irti ottaminen tästä paketista nopeuttamaan kivihielestä luopumista on sillä tavalla perusteltua, että se vauhdittaisi näitä ratkaisuja, ja SDP:n aloitteesta saatiin tähän CHP-laitoksia, sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksia, koskevaan ratkaisuun sellainen yhteinen näkemys, että se kannustaa kivihielestä luopumista mutta myös sellaisia laitoksia, jotka eivät kivihieiltä käytä mutta jotka ovat valmiita siirtymään uuteen teknologiaan ja uusiin innovaatioihin. Tämän kokonaisuuden näkökulmasta me olimme valmiita tätä ratkaisua puoltamaan.

14.24 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, nyt taitaa olla kyse maailman ensimmäisestä teknologianeutraalista sähköntuotantotuen kilpailutuksesta.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

Tuolla Keski-Euroopassakin on näitä kilpailutuksia, mutta ne ovat aina sitten koreittain. Ehkä pieni särö tässä teknologianeutraalisuudessa on se, että tässä ei ole vesivoimaa mukana, ja tästä käytiinkin keskustelua. Mutta tietenkin perusteltua on vesivoiman pois jääminenkin siinä, että vesivoimalupien saamiseen menee pitkä aika, ja sitten todellakin sähköntuotantotuen kautta ei voida kaikkia näitä kalaportaita ja muita lähteä rahoittamaan. Onkin toive, mikä on mietinnössä, että vesivoiman investointitukijärjestelmä olisi riittävän tehokas ja myös notkea toimimaan yhtä lailla myös pienvesivoiman edistämisen osalta.

Tavoite todellakin on 210 miljoonaa käyttäen 12 vuoden jakson aikana. Tämä on huomattavasti edullisempi valtiolle kuin aikaisemmat tuotantotukijärjestelmät. Tämä 90 miljoonan kannustin nopeuttaa sitten tätä hiilestä luopumista. Tavoitteenahan on, että 1.5.2029 me olemme luopuneet kivihiilen tuotannosta, polttoenergiasta sähköntuotannossa, ja toivotaan, että tämä luo hyvät edellytykset myös tähän hiilestä luopumiseen. Se 90 miljoonaa tullaan jakamaan kahteen osaan: puolet siitä on erilaiseen teknologiaan, millä korvataan hiilienergiaa, ja toinen puoli on sitten siihen, että katsotaan niitten laitosten osalta eri tyyppisesti, kuten tässä juuri edustaja Hoskonenkin otti esille, millä tavalla esimerkiksi kivihii-lilaitoksissa katsotaan se, millä tavalla tämä rikkijärjestelmä toimii siellä. On toiveissa, että tämä toisi lisää myös sitten meidän biomassojen käyttöä näissä laitoksissa, ja yhtä lailla-han näin kotimaisena energiana tämän lisäksi tässä on mahdollista käyttää 85 prosenttia tällä haavaa uusiutuvaa energiaa, ja se myös mahdollistaa sitten tämmöiset force majeure-kohdat mutta myös sitten esimerkiksi tämän turpeen käytön tulistuksessa eri laitoksissa.

Tämä oli erittäin hyvä keskustelu, ja hyvähenkinen keskustelu oli meillä sitten tuolla valiokunnassa, ja näen, että juurikin sosiaalidemokraatit lähtivät mukaan. Tästä hiilijutustahan tulee uusi hallituksen esitys vielä sitten myöhemmin syksyllä, ja varmaan palaamme siinä asiaan.

14.27 Eero Reijonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Talousvaliokunta on tehnyt varsin hyvän mietinnön. Muutamia asioita nostan esille.

Valiokunta on korostanut sitä tai todennut valitettavana, että hallituksen esityksessä on tarkasteltu varsin kapeasti vesivoiman merkitystä. On ilmeisesti tämmöinen yhteinen näkemys ollut, että sitä ei välttämättä nosteta sen enempää esille. Varmaan ihan perusteltu näkökulma.

Aurinkoenergian merkitys tulee varmasti jatkossa kasvamaan merkittävästi. Varsinkin kun on tämäntapainen kevät, niin kuin aurinko on paistanut jatkuvasti, niin aurinkoenergian merkitys tulee kasvamaan. Se on ihan selvä linjaus.

Sitten tähän metsäbiomassaan ja yhdistettyyn sähkön ja lämmön tuotantoon muutamia näkökulmia: Tässä mietinnössä on nostettu tätä sahateollisuuden ongelmaa, sivutuotteitten eli purun ja kuoren käytön lisäämistä ja kilpailuaseman vahvistamista. Se on varmasti sahateollisuuden näkökulmasta ihan perusteltu näkökulma, ja siellä varmasti niitä ongelmia on. Mutta tietysti pienenä metsänomistajana näen kyllä sen, että tämä metsähakkeen tuotannon tuen säilyttäminen ja oikeastaan sen vahvistaminen on ykkösasia ja ennen kaikkea se, että metsähake olisi kotimaista eikä sitä ajettaisi Venäjältä. Tällä hetkellä ainakin Itä-Suomessa rekat tuovat hakemateriaalia Venäjältä. Tässä olisi paljon työtä kaiken kaikkiaan tehtävissä.

Itselläni on kyllä semmoinen kuva, että ei nyt kyllä metsien kannalta ole ihan järkevää se, että puu kuin puu pannaan hakkeeksi. Kyllähän tukille ja kuidulle on muutakin, järke-

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

vämpää käyttöä kuin se metsähakkeeksi laittaminen, koska metsähaketta Suomessa riittää, jos vaan halutaan se sieltä ottaa ulos. Eli kaiken kaikkiaan näen tämän haasteellisenä sillä keinoin, että jatkossakin metsät olisivat kunnossa ja sieltä hake otettaisiin pois.

Kivihiililinjaus on erittäin hyvä linjaus valiokunnassa, ja tästä täytyy antaa erityiskiitoksia.

14.29 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on edellä käytetty hyviä puheenvuoroja, ja kiitän myöskin opposition edustaja Ihalaisen rakentavasta puheenvuorosta.

Maa- ja metsätalousvaliokunta kiinnitti huomiota teknologianeutraalisuuteen siltä osin, että se varmistuisi myös metsäbiomassojen osalta. Mehän tiedämme kaikki, että kuorta ja purua on valtavia kasoja hyödyntämättä, ja tälle hyödyntämättömälle ainesosalle olisi syytä luoda kannustinjärjestelmä samoin kuin kannusteita sille, että vähempiarvoinen pienpuu tulisi käyttöön. Meidänhän ei tarvitse jännittää sitä, mistä edustaja tuossa edellä mainitsi, että tukki menisi polttoon. Toki hinta ohjaa sitä, minne puu laitetaan. Jos tukkipuusta saa jopa 60 euroa kuutiolta ja hakepuusta alle 10 euroa, niin järkevä metsänomistaja kyllä laittaa puun sinne, mistä sille parhaimman lisäarvon saa.

Mutta me olimme huolissamme nimenomaan myöskin tästä metsähakkeen käytöstä siinä mielessä, että kun siellä on 85 prosentin raja, niin pohdimme sitä, edesauttaako se sitä, että laitokset uskaltaisivat hakea tätä tariffitukea. Samoin tämä vähimmäisvaatimus on kohtuullisen korkea. Ennen kaikkea haluaisimme turvata myös pienten CHP-laitosten kilpailukyvn. Toisaalta nyt kun talousvaliokunnan mietintöön tuli tämä hiilen poistuminen, se edesauttaa näitten markkinoitten syntymistä.

Vielä lopuksi totesimme, että biokaasuvoimaloiden synnyttämiseksi tarvitaan muuntyyppistä järjestelmää, sillä edes Pöyryn tekemä selvitys ei nostanut kovin vahvasti sitä, että biokaasuvoimaloita tällä järjestelmällä tulisi, vaikka tämä toki teknologianeutraaliksi on tavoiteltu.

Tuulta ja aurinkoa tulee varmasti lisää, ja se on ihan hyvä asia, mutta toivomme myös, että metsäbiomassan käyttö lisääntyisi, koska sitä nyt ohessa kaiken kaikkiaan tulee, kun saamme uusia metsäalan investointeja liikkeelle.

14.32 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Täällä on monessa puheenvuorossa — mutta ei nyt ehkä niinkään edellisessä puheenvuorossa — korostettu tätä teknologianeutraalisuutta. Haluan korjata, että se ei pidä paikkaansa. Nyt siitä on rajattu pois muun muassa vesivoima ja käytännössä myös sähköä ja lämpöä tuottavat laitokset, eli tämä ei ole teknologianeutraali. Lisäksi korostamme, että tuulivoiman rakentamiseen liittyviä melu-, värähtely- ja muita haittoja ei ole hallituksen esityksessä lainkaan pohdittu, vaikka tästä oli kyllä hallitusneuvotteluissa silloin puhe, eli ei ole noudatettu näitä omia, yhteisesti sovittuja asioita.

Mutta haluan vielä tässä nyt varmistaa, että ei varmasti jää epäselväksi: kannatan edustaja Mäkelän lausumaa ja kannatan edustaja Mäkelän vastalauseita. Ehdottomasti haluamme, että nämä lakiesitykset hylätään.

14.33 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Kaiken kaikkiaanhan tämä on askel eteenpäin suhteessa edelliseen tukijärjestelmään. Tämä on järjestelmä, joka reagoi teknologian kehitykseen ja reagoi markkinoiden muutokseen, ja sen tehtävä ei voi olla se, että varmis-

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

tetaan edullista sähköä, vaan sen varmistaminen, että uusiutuvan sähköntuotannon osuus markkinoista kasvaa ja että Suomi sillä tavalla varautuu tulevaisuuden haasteisiin.

Edustaja Hoskonen nosti esille huolen CHP-voimaloiden tulevaisuudesta, ja se on ihan relevantti huoli sinänsä, mutta CHP-voimaloita ei varmisteta sillä, että luodaan markkina turpeelle polttoaineena, vaan keinot pitää olla muut. Siksi on mielestäni ristiriitaista, että uusiutuvien sähköntuotantolaitosten joukkoon myöskin hyväksytään nyt sitten puupolttoainetta ja biokaasuvoimaloita, joiden uusiutuvien osuus on ainoastaan 85, eli sitä pudotettiin siitä luonnoksesta. Tämä on kyllä osin ristiriitaista tavoitteiden kanssa sekä uusiutu- vuuden osalta että ilmastotavoitteiden näkökulmasta.

Kun tässä nyt on kannustinpakettia myöskin hiilivoimaloiden alasajoon, niin on oleellista, että nämä satsaukset menevät teknologian kehittämiseen ja uusien ratkaisujen etsimiseen sen sijaan, että ne ohjattaisiin jo olemassa olevaan, konventionaaliseen bioteknologiaan.

Yleisellä tasolla päästökauppa on järjestelmä, joka ei nyt toimi optimaalisella tavalla, ja olisi hyvä, jos Suomi pyrkisi siihen, että saataisiin jonkinlainen pohjahinta päästöoikeuksille ja että hinta pitkällä tähtäimellä nousisi, jotta sillä olisi käytännön vaikutusta markkinoihin.

14.35 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Täällä on noussut esiin lämmön ja sähkön yhteistuotanto, ja sehän on erinomainen tapa tuottaa sekä lämpöä että sähköä, koska hyötysuhde nousee reippaasti jo yli 90:n parhaimmillaan. Mutta yksi syy, minkä takia tämä yhdistetty lämmön ja sähkön tuotanto tänä päivänä on vaikeuksissa, on alhainen sähkön hinta. Monet sitten rakentavat pelkästään tämän lämpökomponentin, jolloin meillä putoaa sitä sähköä pois, ja sitä kapasiteettia tarvittaisiin, koska meillä on usean tuhannen tehon vaje Suomessa ja me joudumme tukeutumaan jopa 25 prosenttia tuontiin. Onneksi se tuonti pelaa ja toivottavasti pelaa jatkossakin.

Tämä uusi tukijärjestelmä on veronmaksajille kohtalaisen ystävällinen verrattuna edelliseen. Katselin tuossa tilastoja juuri, ja tuulivoimatuki maksoi tänä vuonna ensimmäisellä kvartaalilla 60 miljoonaa ja viime vuonna se taisi maksaa 200 miljoonaa, niin että kovin anteliaat järjestäjät vain sen takia, että sähkön hintaa ei tietenkään kukaan voinut ennustaa.

Jotta tämä päästökauppa, ja hiilidioksidi- ja kasvihuonepäästöt yleensä, osattaisiin panna kansainvälisesti oikeaan lokeroon, niin Suomen päästökauppasektorin yhteispäästö- määrä vuonna 2017 oli noin 25 miljoonaa tonnia hiilidioksidia. Sitten kun katsoo näitä parhaita Euroopan laitoksia, niin Puolassa taitaa olla ykkönen: Euroopan suuripäästöisin voimala on Belchatówin voimala Puolassa. Sen päästöt olivat 37 miljoonaa tonnia hiilidioksidia — se on kivihiilivoimala — puolitoista kertaa Suomen kokonaispäästö. Kun nämä ongelmat ovat globaaleja, niin joskus kannattaisi vähän pohtia näitä naapurimaittenkin systeemejä: kuinka antelias sitten päästökaupan ulkopuolinen sektori on heille. Tämä taakan- kanto tuli Suomelle aika kalliiksi. Kakkonen on Saksassa, Saksan Neurathin voimala, 33 miljoonaa tonnia. Saksa otti kaksi uutta yli tuhannen megawatin kivihiililauhdelaitosta käyttöönsä sen jälkeen, kun he julistivat luopuvansa ydinvoimasta. Näitäkin asioita on hyvä Suomessa joskus pohtia.

14.37 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on todella otettava huomioon se, että kun kyseessä on tuki energiantuotannolle, niin periaatteessa se on päälle- käinen järjestelmä päästökaupan kanssa. On aidosti hankala kysymys, vähentääkö tämä

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

uusiutuvan tuki lopulta päästöjä ollenkaan, koska se ei vähennä päästöoikeuksien määrää markkinoilla. Tähän voisi ratkaisuna olla se, että päästöoikeuksia ostettaisiin uusiutuvan tuen arvioituja päästövähennyksiä vastaava määrä kokonaan pois päästökaupparamarkkinoilta.

Tukijärjestelmän kokohan tässä todella on häviävän pieni suunnitteilla oleviin uusiutuvan energian investointeihin nähden, mutta esitys on siitä huolimatta pienenäkin kannatettava. Kuitenkin niin kauan kuin päästökauppa ei riittävästi ohjaa puhtaampaan energiantuotantoon päästöoikeuksien liian alhaisen hinnan vuoksi, tämä uusiutuvan energian tuki on välttämätön. Vaikka uusiutuvan energian tuotantokustannukset ovat suorastaan romahdaneet viime vuosina, nämä hankkeet eivät päästöoikeuksien ja energian nykyisillä hinnoilla riittävästi lähde liikkeelle. Tarvitaan tätä siirtymävaiheen tukea. Tämähän on ollut myös talousvaliokunnan kanta. Mallina tämä uusi kilpailutukseen perustuva järjestelmä on hyvä ja onnistunut. Se on varmasti vanhaa ja kalliiksi tullutta syöttötariffia toimivampi, kustannustehokas, ja siinä ei ole ylituen mahdollisuutta.

On rehellistä todeta, kuten edustaja Adlercreutz aikaisemmin tässä jo nostikin esiin, että kyseessä kuitenkin on myös piilotuki turpeen poltolle. Nykyinen voimalaitostekniikka mahdollistaisi korkeamman uusiutuvan polttoaineen osuuden voimaloissa kuin tuo tavoiteltu tai rajaksi asetettu 85 prosenttia. Jopa 100 prosenttiin on mahdollista päästä.

Kannustinpaketti kivihiilestä luopumiseen on erittäin kannatettava sinällään. Tosin se olisi toki ollut mahdollista toteuttaa myös leikkaamalla fossiilisten polttoaineiden tuista, kuten esimerkiksi energiaveron palautuksista, joita maksetaan noin 230 miljoonaa euroa vuosittain, mutta haitallisiin tukiinhan tässä eikä muissakaan yhteyksissä ole tällä vaalikaudella kosketu.

Arvoisa puhemies! Yleisesti ottaen aidosti paras ratkaisu päästöjen vähentämiseksi on asettaa päästöille riittävän korkea hinta. Suomen tuleekin voimakkaasti ajaa päästökaupan korjaamista riittävän ohjaavaksi sekä yhteispohjoismaista päästöoikeuden latti hintaa, jolla varmistetaan, ettei päästöoikeuden hinta laske liian alhaiseksi. Mikäli päästökauppaa ei kyetä korjaamaan, tulee harkita päästöverojen käyttöönottoa.

14.40 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Haluan tässä todeta, että tuemme kyllä hallituksen esitystä lainsäädännöksi, tuemme sitä vain sen alkuperäisessä muodossa. Siinä alkuperäisessä muodossa kilpailutuksen koko oli 2 terawattituntia, ja siihen liittyi tämä esittämämme lausuma. Tuemme sitä siinä muodossa, että polttoaineista uusiutuvan osuuden tulisi olla 90 prosenttia, mikä se oli hallituksen alkuperäisessä luonnosvaiheen esityksessä. Tästä asiasta äänestettiin jo ykköskäsittelyn yhteydessä, ja tulemme kyllä äänestämään tämän lakiesityksen puolesta huomenna.

Arvoisa puhemies! Tästä kivihiilen siirtymätuesta: Monet voimalaitoksethan ovat jo lopettaneet kivihiilen käytön ilman tukea ja vähentäneet sitä merkittävästi, mikä on hyvää. Voi olla, että tukijärjestelmää tarvitaan siirtymän mahdollisimman nopeaksi toteuttamiseksi, ja jos näin on, niin kyllä sitä voi tukea. Mutta kysymyksen on nimenomaan siitä, mistä se rahoitetaan. Me näemme, että sen sijaan, että se rahoitetaan pienentämällä uusiutuvan energian kilpailutuksen kokoa, se tulisi mieluummin rahoittaa leikkaamalla fossiilisen energian tukea, ja sitäkin kautta olisi sitten positiivisia vaikutuksia päästöihin pitemmällä aikavälillä ja rakennemuutokseen.

Arvoisa puhemies! Täällä on nyt puhuttu tästä teknologianeutraaliudesta edelleen. Tämä on teknologianeutraali kilpailutus, eli halvimmat menestykööt. Ja jos olisi haluttu säätää

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

siitä, mitkä tuotantomuodot saavat kuinkakin paljon, niin silloin olisi pitänyt säätää erillisiä koreja. Mutta nyt tässä tehtiin tämä ratkaisu siitä näkökulmasta, että tehdään teknologianeutraali kilpailutus ja painetaan hinta mahdollisimman alas. Eli kyllä tämä valittu malli on mahdollisimman edullinen valtiontalouden näkökulmasta ja siinä mielessä mielestäni erittäin perusteltu valinta.

Tässä on puhuttu vesivoimasta. Pienvesivoimalla on mahdollisuus saada omia tukia, eli sillä on erillinen tukijärjestelmä, joten on ihan perusteltua, että se ei ole tässä mukana — ei voi olla päällekkäisiä tukijärjestelmiä. Suurvesivoiman osalta taas hankkeita on vain yksi, joten se ei voi kilpailla omassa kategoriassaan. Myös EU-säännöt rajoittavat näiden suurvesivoimahankkeiden tukemista, eli näen, että tämä vesivoiman rajaaminen pois tästä kilpailutuksesta on hyvin perusteltu hallituksen esityksessä.

Arvoisa puhemies! Kyllä nämä erilaiset kilpailutusjärjestelyt ovat paljon parempia kuin vanha syöttötariffijärjestelmä, ja tämä on nimenomaan siirtymävaiheen ratkaisu, jolla varmistetaan, että hankkeet etenevät ja uusiutuvaa kapasiteettia syntyy lisää, mutta eihän tämä kestävä ratkaisu ole pitkällä tähtäimellä. Kestävä ratkaisu on päästökaupan korjaaminen siten, että päästöoikeuksien määrä saadaan vähemmäksi ja hinta korkeammaksi. Toivon, että hallitus tukee EU:n aloitteita päästökaupan korjaamiseksi, ja jos ei se onnistu, niin sitten todellakin tarvitaan päästöveroja.

14.43 Martti Mölsä sin: Arvoisa rouva puhemies! Luen täältä mietinnöstä oleellisen kohdan, joka kannattaa kyllä painaa mieleen: ”Tarjouskilpailun voittaja saisi tarjouksessaan ilmoittamansa hinnan eli 30 euroa megawattitunnilta. Tukea alennettaisiin sähkön markkinahinnan ja viitehinnan erotuksella, kun markkinahinta on suurempi kuin viitehintaa mutta pienempi kuin viitehinnan ja preemion summa. Tukea ei enää maksettaisi, kun sähkön kolmen kuukauden markkinahinta olisi vähintään saman suuruinen kuin sähkön viitehinnan ja preemion summa.” Eli tuki voi olla tulevaisuudessa nolla, kun markkinahinta ylittää viitehinnan plus preemion yhteishinnan. Ei tämä kovin huonolta lailta vaikuta.

14.44 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! On tärkeä muistaa, että yhteisessä eurooppalaisessa viitekehityksessä on oikeastaan kaksi latua: se, miten uusiutuvaa energiaa koetetaan edistää, ja se, miten toisaalta koetetaan myös päästöjä vähentää. Ja tämä on nyt toinen osa niistä. Me koetamme edistää uusiutuvaa energiaa. Sitten on tietenkin olemassa edelleen myös se toinen latu, jolla koetamme vähentää päästöjä, ja sikäli ei ole ehkä ihan reilua sanoa, että tällä lakiesityksellä ei suoraan ole tarkoitus vähentää päästöjä. Ei niin, koska tällä on tarkoitus tehdä uutta energiaa, mutta totta kai, koska me tuotamme sitä jatkossa uusiutuvista, niin se on ihan selvä, että se tulee myös vähentämään meidän päästöjämme. Tämä on tietenkin suuri kokonaisuus, jossa on nämä kaksi erillistä haaraa olemassa.

Yhdyn täällä niiden puheenvuorojen, joita on käytetty vaikkapa vesivoiman osalta, siihen perusteluun, miksi se ei ole tässä paketissa matkassa. Siksi, koska pienvesivoimalla on oma tukijärjestelmänsä olemassa, ja siksi, että suurvesivoiman hankkeet veisivät kokonaisuudessaan valtavan osan tästä potista, ja ne ovat tietenkin senkaltaisia hankkeita, jotka ovat olleet liikkeellä jo pitkään ennen kuin tästä tukijärjestelmästä on ollut edes minkäänlaista tietoa.

Kaiken kaikkiaan on tietenkin harmillista, että tämä uusiutuvan energian tuki on jossain määrin viivästynyt tässä talossa, mutta on tietenkin hyvä, että se nyt viimein on tullut, kos-

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

ka kyllä oma käsitykseni on se, että jonkin verran on ollut jo uusiutuvan energian investointeja jonossa ja odottamassa linjausta siitä, minkälainen tuleva lainsäädäntö tulee asian puolesta olemaan, niin että on tärkeää, että me saamme myös investointeja sitä kautta nyt liikkeelle.

Ehkäpä sitten lopuksi vielä on pakko kommentoida, kun täällä on kritisoitu vaikkapa energiaveroleikkuria tai sitä, että olisi helppo ottaa jostakin muualta niitä rahoja ja laittaa sitten uusiutuvan energian tuotantoon: Tätä problematiikkaahan käytiin läpi vaikkapa yritystukityöryhmässä, ja problematiikka on aika suuri, kun sitten kentälle tulee paitsi teollisuus ja työllisyys, myös totta kai energiapolitiikka. Minun mielestäni olisi varmasti ihan järkevää, että Suomessa siirryttäisiin energiaverotuksen osalta sinne samaan 0,5 euroa megawattitunnilta, joka vaikkapa Ruotsissa on se energiaverotuksen taso, sen sijaan, että kritisoidaan nyt oppositiossa oltaessa energiaveroleikkuria, minkä edellinen hallitus itse teki — se ei kuitenkaan ehkä ole kovinkaan loogista asioiden hoitoa. Se oli varmaan siinä vaiheessa ihan perusteltu päätös, kun oltiin huolissaan suomalaisen teollisuuden kilpailukyvyistä verrattuna muihin maihin.

Ja kyllä minun mielestäni on tärkeää, että toivottavasti osaltaan myös tämän lakipaketin ansiosta perinteinen kotimainenkin teollisuus pystyy uusiutumaan. Ne ovat mielenkiintoisia hankkeita, joita on liikkeellä vaikkapa terästeollisuudessa sen osalta, miten myös se pystyisi irrottautumaan fossiilisista polttoaineista. Jos se onnistutaan tekemään Suomessa, niin sillä on aivan valtavat merkitykset teollisuuden kehitykselle koko tällä planeetalla.

14.47 Arto Pirttilahti kesk: Rouva puhemies! Tässä oli hyvä, kun nostettiin tätä viitekehystä vähän, sanotaan nyt, ensin globaalille tasolle, ja arviohan on vielä tästä, että fossiilisten ja myös kivihiilen käyttö lisääntyy vuoteen 2030 mennessä. Tämä meidän lainsäädäntömme perustuu nyt siihen tieteenkin, että pyrimme EU:n omilla avuilla ja lainsäädännöllä ajamaan siihen, että pystyisimme vähentämään fossiilisten käyttöä. Itse mielessäni kyllä on tämä ajojärjestys aika selkeä, että meidän tulee Suomessa ensin luopua fossiilisesta tuontipolttoaineesta ja sen jälkeen katsoa se kotimainen fossiilinen polttoaine, kun on siihen päästy, eli tämä on ihan selkeä lähtökohta.

Tässä oli huoli tästä CHP-laitoksesta. On aivan totta, että nytkin on ollut asiantuntija-kuulemisessa, että jos hiilestä luovutaan, niin ei aiotakaan enää tehdä uutta sähköä sitten niillä uusillakaan järjestelmillä. Meidän pitäisi pystyä kannustamaan näitä ja myös kunnallisia laitoksia, että siellä on mahdolliset varaukset olemassa niin sanotusti CHP-periin. Yksi keskustelun aihe meillä olikin, oltaisiinko voitu ottaa tämmöiset CHP-perät pelkäämään mukaan, mutta se olisi vääristänyt kilpailua. Mutta ainakin se herättää luottamusta siihen CHP:hen ja biomassojen käyttöön ja myös sähköntuotantoon.

Tosiasiahan on, että meillä sähkön hinta on niin alhainen kuin jotain 30 euroa megawattille ja investointitaso taitaa olla viidessäkymppissä tai ylitse, niin että kannattaisi lähteä suunnittelemaan näitä laitoksia. Mutta toivotaan, että nähdään myös kilpailua, ja todellakin, jos me saamme tai kun saamme lainsäädännön lävitse ja notifikaation tälle, niin on mahdollista lokakuussa suurin piirtein tai ainakin vuoden loppupuolella tämä kilpailutus tehdä. Juuri siinä vaiheessa olevat hankkeet, mitkä ovat valmiita, voivat tietenkin osallistua, tai näkymä on siinä, että niillä on rakennusvalmius siihen eli luvat ja muut, ja sehän tietenkin karsii pois sieltä semmoisia laitoksia tai asioita, joilla ei ole tätä valmiutta olemassa.

Mutta tästä vielä, arvoisa rouva puhemies, kun täällä mainittiin, että CHP:llä ei olisi tässä osuutta: minä ainakin toivon ja tässä on myös Pöyryn laskelmat, että on hyvinkin mah-

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

dollista CHP:n olla yhtä lailla tuulivoiman ja myös aurinkosähkön rinnalla tässä kilpailutuksessa.

14.50 Ville Vähämäki ps: Puhemies! Ensinnäkin kannatan edustaja Mäkelän hylkäysehdotusta.

Siksi toisekseen totean sen, että tulevaisuusvaliokunta on julkaissut tutkimuksen ”Suomen sata uutta mahdollisuutta” ja siellä löytyy sivulta 40 huomattavastikin tähän aihealueeseen liittyvää teknologiaa ja sitä on kuvailtu. Siis tämänhetkinen nykytilanne on se, että keskitetysti tuotetaan sähköä, käytetään fossiilipolttoaineita ja säätövoimaa hyödyksi, mutta siinä haastajatilassa, mihinkä ollaan menossa, käytetään uusiutuvia, tehdään hajautetusti tuotantoa ja säilötään sähköä massiivisessa mittakaavassa.

Tämä aikaväli on siis sellainen, että me katsomme 20 vuotta asioita eteenpäin tulevaisuusvaliokunnassa, ja on kahdeksan keskeistä teknologiaa, minkä avulla me hyppäämme tavallaan uuteen aikaan. Todellakin näitten paneelien todella nopea kehitys vaikuttaa siihen, miten me voimme sähköä tuottaa. Sitten massiivinen sähkön säilöntä on kehittynyt huomattavasti. Jatkossa käytetään pieniä halpoja polttokennoja, ja CHP-teknologia myös kehitty nopeasti. Akkujen ja konkkien nopea kehitys mahdollistaa sen, että sähköä pystytään säilömään yhä enemmän pienempään tilaan. Pienydinvoimalat tulevat. Niitä maailmalla kehitetään voimakkaasti. Ne ovat hyviä teknologioita, uusia. Sähkön edullisempi säilytys — sen hinta tippuu jatkuvasti. Keinotekoinen fotosynteesi ja synteettiset hiilivedyt: näissähän Suomi on hyvinkin edelläkävijöitä. Sitten vielä viimeisenä nostan esille plasmoniikan ja fotonien manipuloinnin. Sekin antaa mahdollisuuksia tälle aihealueelle.

14.52 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Pirttilahti hyvässä puheenvuorossaan kuvasi tätä mietinnön taustaa erinomaisesti.

Haluan lisätä vielä tästä huoltovarmuudesta sen verran, että pitäisi Suomen kyllä enemmän kiinnittää minun mielestäni — tätäkin enemmän kuin tässä mietinnössä on ollut — huomiota huoltovarmuuteen. Kun katsoo Suomen tämänhetkistä energiatuotantoa, niin olemme erittäin sähköriippuvaisia. En muista tarkalleen prosenttia, mutta lienee 25 prosentin luokkaa se, mitä me tuomme sähköä tähän maahan, hyvin lähellä 25:tä prosenttia se on. Ajatelkaapa, kun meille tulee sitten se kylmä talvi. Viime talvenakin joinakin päivinä näimme, kun oli kova pakkanen, mutta entäpä sitten, kun tulee sellainen talvi eteemme, että on neljä viikkoa pakkasta 30 astetta ja kuitenkin tehtaot pyörivät täysillä ja tuotanto toimii ja kauppaa käydään? Se vaatii silloin valtavasti sähköä, ja sillä hetkellä muillakin naapureilla on se sähkönkäyttö suurta, niin idässä, lännessä kuin etelässäkin. Eli tämä tarkoittaa siinä tilanteessa sitä, että me olemme silloin aivan onnettomassa tilanteessa, kun me joudumme omaa tuotantoamme ajamaan alas, koska jokainen maahan katsoo ensimmäisenä oman sähkön tarpeen ja sitten vasta naapurille myydään, jos omasta tarpeesta yli jää. Eli olemme tilanteessa, jossa olemme naapureistamme täysin riippuvaisia noin neljänneksen määrällä tarvittavasta sähkönmäärästä, ja se on aivan kamala tilanne sen takia, että kansakunnan huoltovarmuuden kannalta se on aivan ydinkysymys.

Tämän takia tässä maassa pitää huoltovarmuus ottaa paljon paljon nykyistä vakavammin ja nimenomaan CHP-voimaa kehittää yhä edelleen ja hajautettua sähköntuotantoa. Nämä keskitetyt laitokset ovat toki hyviä laitoksia, en mitään niistä moiti, mutta se kuitenkin on aina iso riski yhteiskunnan kannalta, jos keskitetään yksiin paikkoihin kaikki. Se on

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

pitkässä juoksussa iso riski sinällään. Tämän takia toivon, että tulevat eduskunnat ja tulevat valiokunnat mietintöjä viilatessaan ottavat tämän huomioon.

Meillä on omia raaka-aineita, joilla voidaan energioita tehdä, ja ne ovat semmoisia energioita, jotka tässä maassa ovat aina. Meillä on puuta, meillä on vesivoimaa, meillä on turvetta. Kaikki ne ovat oman maan rajojen sisällä. Ja muistakaa se vanha perustotuus, että maailmalla on kuitenkin määrävälein kriisejä, ja sille me emme mahda mitään. Niitä tulee, niitä on tullut. Jos viime vuosisataa muistelemme, niin meillä on viime vuosisadalla ollut vakavia kriisejä. Kukaan ei niitä toivo, mutta siitä huolimatta niitä tulee. Elikkä niihinhan kannattaa varautua viilaamalla oma energiapolitiikkakin siihen asentoon, että myös vaikeina aikoina ja poikkeusolosuhteissa pärjäämme. Tämän takia uusiutuva energia on äärimmäisen tärkeää, ja on tärkeää, että ne tuotantopäätökset tehdään tässä maassa ja mahdollisimman iso osa raaka-aineista pystytään itse tuottamaan. Siihen meillä luonnonvarat riittävät, eikä siinä ole kysymys mistään monimuotoisuuden tuhoamisesta vaan ihan normaalisesta talouskäytöstä, joka on sallittua muuallakin Euroopassa. Miksei meilläkin?

14.55 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Se sävy, millä tuulivoimasta puhutaan, on 2000-luvulla kokenut melkoisen muutoksen. Kun vielä 2000-luvun alussa puhuttiin siitä, että tuulivoima on kamalan kallista, niin yhä useammin erityisesti perinteiset energia-alan toimijat ovat alkaneet valittaa sitä, että tuulivoima pilaa sähkömarkkinat alentamalla sähkön hintaa.

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu julkaisi viime vuonna tutkimuksen, jossa arvioitiin, että vuoteen 2020 mennessä pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla tuulivoima voisi leikata kuluttajien sähkölaskusta, siis sähköenergian hinnasta, jopa kaksi kolmasosaa ja viime vuoteen mennessä 2000-luvulla pohjoismaisilla markkinoilla tuulivoiman ansiosta sähkö on halventunut 20 prosenttia, mikä tarkoittaa 3—4 miljardin euron vuotuista säästöä sähkön ostajille. Tämä johtuu siitä, että sähkön hetkellinen markkinahinta määräytyy aina kalleimman tuotannossa olevan tuotantotavan mukaan ja tuulivoima leikkaa, silloin kun tuulisähköä muodostuu, kalleinta pois ja tällä lailla laskee sähkön markkinahintaa. Tämän vaikutus sähkön hintaan on paljon suurempi kuin nämä paljon puhutut tuulivoiman tukiaiset. On siis perusteltua, että jatkamme vielä tätä tukea, mutta on myöskin perusteltua, että se jatkossa toteutetaan huutokauppapohjalta, kuten hallitus esittää.

Lopuksi, arvoisa puhemies, toteaisin vielä sen, että huolimatta siitä, että OECD-maat ovat monta päätöstä jo tehneet siitä, että fossiilienergian tukiaiset pitää lopettaa, uusimassa raportissaan maailman energiajärjestö IEA totesi, että vuonna 2016 fossiilitukiaiset maailmassa olivat vielä 260 miljardia dollaria vuodessa. Edistystä on sikäli tapahtunut, että edellisvuonna ne olivat maailmassa vielä 50 miljardia dollaria suuremmat, eli alaspäin on tultu, suunta on oikea, mutta koko maailmassa fossiilienergia kaiken kaikkiaan nauttii vielä moninkertaisia tukia verrattuna uusiutuvaan energiaan.

14.58 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Tämä energiakeskustelu on varsin mielenkiintoista, sillä nämä energiamarkkinat ovat semmoisia, että asiantuntijatkään eivät enää saa selvää, mistä milloinkin energian, sähkön hinta johtuu.

Sen verran tuosta yhdistetystä lämmön- ja sähköntuotannosta, että se alkaa olla vaikeuksissa senkin takia, että meille on tullut muun muassa kerrostalorakentamisessa vaihtoehtoksi maalämpö, joka on yksi sähkölämmityksen osamuoto, ja se johtuu tietenkin siitä, että kaukolämpö on kallista. Jos me nyt vähennämme turpeen käyttöä ja mahdollisesti puun

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

hinta nousee uusien biotehtaitten investointien myötä, niin kaukolämpö menee entistä kalliimmaksi, eli tämä hyvä suomalainen innovaatio alkaa kohta jäädä osittain käyttökelvottomaksi sen takia, että se ei pärjää markkinoilla enää hinnalla. Tämä on yksi semmoinen tavallaan käytännön investointia ohjaava seikka.

Toinen juttu tästä, kun meillä milloin tuulee ja milloin ei tuule ja välillä on ylituotantoa ja välillä alituotanto: meillä on semmoinen käsitys varmaan monella, että tämä puute on erittäin korkea juuri korkeilla pakkasilla, miinus 30 astetta, mutta minä en ole varma, minäkalainen pakkas Suomessa oli toukokuun 8. päivä, jolloin sähkön tasehinta oli historian korkeimmalla tasolla, 2 999 euroa megawattitunti — siis yhden tunnin aikana. 8.5. ei ilmeisesti kovin suuria pakkasia Suomessa ollut.

Toinen juttu tapahtui viime yönä. Tasesähkön hinta oli miinus 1 000 euroa. Se oli miinus 1 000 euroa per megawattitunti, eli nämä heitot ovat suuria nimenomaan semmoisina aikoina, jolloin meillä on lämmintä ja kaiken pitäisi olla kunnossa. Jos joku osaa minulle selittää, mistä nämä asiat johtuvat milloinkin, niin ihan kiva juttu.

Toinen juttu johtui ilmeisesti siitä, että Olkiluoto 2 putosi yhtäkkiä tuotannosta pois. Mutta mistä se toinen johtui, sitä en tiedä.

15.00 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Olen sähkövoimatekniikan lisenasiaatti ja en osaa silti vastata näihin kyseisiin tapauksiin, mutta nekin havainnollistavat sitä, että tulevaisuudessa — jo nyt mutta vielä enemmän tulevaisuudessa — on tärkeää, että osaamme toimia sellaisella tavalla, että ajoitetaan älykkäästi se osa sähkönkulutuksesta, jonka ajankohta voidaan siirtää ilman, että se varsinainen palvelu, mitä sähkönkulutuksella aikaansaadaan, häiriintyy. Esimerkiksi kaikissa niissä taloissa, jotka lämmitetään sähköllä tai joissa on sähköllä käyvä maalämpöpumppu, ei talon sisälämpötilan kannalta ole niin olennaista, millä tunnilla sähköpatterit toimivat ja lämpiävät tai maalämpöpumpun kone pyörii, kunhan talon sisälämpötila pysyy sopivana. Ja jatkossa, kun meillä on kasvava määrä sellaista tuotantoa, jonka ajankohtaa ei määrää sähkönkulutus vaan muut seikat, esimerkiksi se, paistaako tai tuuleeko, on fiksuinta ajoittaa kaikki tämä sähkönkulutus, jonka ajankohta voidaan todella itse varsinaisen tarkoituksen kärsimättä sopivasti määrätä. Näin kannattaa tehdä. Tätä kutsutaan älysähköverkoksi.

Climate Leadership Coalition, joka on pohjoismaisten yritysten ja eräiden muiden organisaatioiden muodostama yhteenliittymä ja jonka tavoitteena on ajaa uusia, ilmastoystävällisiä ratkaisuja, on juuri tänään julkistanut pohjoismaisille hallituksille vetoomuksen siitä, että pohjoismaiset hallitukset toimisivat siten, että Pohjoismaista tulisi maailman edelläkävijä älykkään sähköverkon rakentamisessa. Jos siinä onnistutaan, niin veikkaan, että silloin tulemme näkemään vähemmän tällaisia ääritilanteitakin, jolloin sähkön hetkellinen hinta pomppaa pilviin.

15.02 Mauri Pekkarinen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Eestilä täällä pohdiskeli sitä, miten se volatilitteetti on niin kamalan suuri tässä hinnassa. En ole semmoinen asiantuntija, että osaisin selostaa sitä asiaa perin pohjin, mutta se pääsyy kaikeksi on kuitenkin se, että referenssihintaa sähkömarkkinoilla tulee Pohjoismaiden yhteisen sähköpörssin Nord Poolin kautta, joka on Norjan Oslolla. Siellä joka päivä kello 12:een mennessä tehdään tarjouspyynnöt ja ostopyynnöt. Tarjoukset ja ostot tehdään jokaiselle tunnille, 24 tunnille, siitä hetkestä kello 12 lasketulle seuraavalle vuorokaudelle, 24:ään saakka.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

Kun tämä markkina, niin kuin täällä sekä edustaja Eestilän että joidenkin muidenkin edustajien puheenvuoroissa on käynyt selväksi, myös tarjontapuolella monesta eri syystä — ei ole olemassa vain yhtä syytä, vaan on monta eri syytä, minkä takia — on käynyt niin volatiiliksi ja myöskin vuorokausikohtaiset tarpeet muuttuvat tavattoman paljon, niin tästä seuraa se, että tämä markkinoille tuleva tarjous ja sitten se, kuinka paljon sitä yllättäen kysytään, siis kuinka paljon tai kuinka vähän sitä yllättäen kysytään, eivät todellakaan vastaa toisiaan. Siitä syystä nämä huiput voivat olla korkealla — samalla kun markkinahinta voi pari kolme päivää myöhemmin olla 40 euroa megawattitunnilta, sitten jonkun vuorokauden kuluessa se voi ollakin näitä lukemia. Nämä ovat kyllä äärimmäisen harvinaisia. Kyllä se nyt aika harvoin yli 100 euron megawattitunnilta menee, ja tässä tämä oli hirveästi, kymmen- tai satakertaisesti, yli.

Mitä vielä tulee tähän uusiutuvan muutokseen, niin vaikka edustaja Hoskosen kanssa olen melkein kaikista asioista samaa mieltä, voin sanoa, niin se, että Suomen sähköntarve tulisi tyydytettyä uusiutuvalla kotimaisella, ei nykynäkymin kyllä hevin ole sitten mahdollista. Kyllä me tarvitsemme muutakin, muunkinlaista energiaa — valitettavasti me tarvitsemme sitä ydinvoimaa. Tai sitten joudutaan tukeutumaan niin suureen määrään tuulta ja myöskin aurinkovoimaa ennen pitkää. Jonkun ajan päästä se voi olla ihan totta: ei siihen kovin kauan aikaa mene, kun tuulivoima on tullut niin hurjalla vauhdilla alas, että se sitten ihan oikeasti voisi ottaa sen uusiutuvan energian osuuden, ja myöskin aurinkovoiman hinta varmaan tulee alas.

Ylipäänsähän näiden uusiutuvien, tuulen ja aurinkoenergian, hinta on tullut aivan huikeasti alas siitä vuosien 2009—2010 tasosta — kun ajatellaan sitä, että vielä 2013—2014 Kataisen hallitus arvioi, että sillä silloin 2009—2010 tehdyllä syöttötariffijärjestelmällä voidaan mennä eteenpäin, ja päätti vielä lisätä 50 prosentilla uusiutuvan tuulen osuutta sillä vanhalla hinnalla. Nyt me kaikki tiedämme, miten rajusti hinta on tullut alas.

15.05 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja, varapuhemies Pekkarinen oli aivan oikeassa huomiossaan siinä, että vaikka puolustan tätä kotimaista energiaa, niin ei tietenkään sillä pystytä ratkaisemaan valtavaa sähkönkäyttöä, mikä Suomessa on. Totta kai me tarvitsemme ydinvoiman, me tarvitsemme vesivoiman, me tarvitsemme jonkun verran fossiilistakin. Totta kai me tarvitsemme maakaasulla tehtävää energiaa. Kaikkia näitä me tarvitsemme, mutta se iso juttu, mitä minä olen halunnut puheenvuoroissani tuoda esille, on se, että kun meillä itsellämme on näitä raaka-ainevarantoja tässä maassa vaikka kuinka paljon — se sisältää puun ja turpeen, vesivoiman ja monta muuta, aurinkoa ja tuultakin — niin meidän pitää näitä käyttää yhä enemmän.

Se on ihan selvä asia, että kun teemme yhä parempia tuotteita maailmanmarkkinoille, hienoja laivoja, sähkölaitteita, mitä tahansa, niin aina käytämme enemmän energiaa. Sitten kun me menemme kauppaan, me vaadimme yhä parempaa palvelua, yhä parempaa ympäristöä, missä niitä palveluja meille tarjotaan, hienoja kauppiaita ja muita. Kaikki vaatii energiaa, ja kun elintaso nousee, energiankulutus koko ajan kasvaa, ja tässäkin ympäristössä meidän on pidettävä huoli siitä, että meillä on omassa kotimaassamme sen kriisinaikaisen tilanteen varalta aina olemassa se, että pystymme energian tuottamaan itse. Ihan täysin riippumattomia ulkoisesta maailmasta emme tietenkään ole, mutta ajatelkaa sitä 40 asteen pakkaspäivää. Meillä on niistä kokemuksia aikaisemmilta vuosilta. Silloin pitää olla CHP-voimaloiden kunnossa, jotta pystytään kiinteistöt lämmittämään ja tekemään työtä normaalisti, koska muussa tapauksessa olemme sitten semmoisessa tilanteessa, jota en halua

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

ajatella edes pahoissa painajaisissa. Kotimaisella energialla siinä on erittäin merkittävä rooli.

Niin kuin edustaja Eestilä puheenvuorossaan kuvasi sähkön hintaa tuolla Nord Poolissa ja varapuhemies Pekkarinen erinomaisella puheenvuorollaan täydensi sitä, niin todellakin kun kansainvälisillä markkinoilla Norjassa määräytyy pohjoismainen sähkön hinta, niin sil-lehän me emme mahda mitään, mutta sille me kyllä mahdamme mitään, olemmeko me omavaraisia. Siitä ei päätetä Norjan Oslossa onneksi.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 65/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

15.08 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys käsittelee rikoslain muutoksia, joita edellyttää esitetty maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuol-lon järjestämistä koskeva lakipaketti. Siinä otetaan kantaa vaalirikoksiin, huostaanottoi-hin, samoin rikoksiin julkista taloutta vastaan, jotka kaikki siis edellyttäisivät muutoksia. Hallituksen esitys on siis riippuvainen tästä muusta sote- ja maakuntalakipaketista, ja sil-loin on syytä katsoa tätä kokonaisuutta hiukan laajemmin eli sitä, millä perusteella tämä to-teutuu, ja myöskin sitä, milloin, jos milloinkaan.

Tästä koko sotestahan on viime aikoina painavimman lausunnon antanut talouspolitiikan arviointineuvosto, ihan tehtävänkuvansa mukaan, ja tyrmännyt ne hallituksen kaik-kein tärkeimmät perustelut. Se toteaa painokkaasti, että säästöihin ei voi enää vedota. Tämä on aika tärkeä havainto. Eli tämä väittämä 3 miljardin säästöistä on täysin murentu-nut. Nyt olemme tilanteessa, jossa kukaan ei usko tämän hallituksen säästöväitteeseen, ja nyt kysytään päinvastoin, montako miljardia lisäkustannukset ovat. Ja tähän on luonnolli-sestikin aivan välttämätöntä saada vastaus ennen kuin voidaan edetä tässä lainsäädännös-sä. Muussa tapauksessa eduskunnalta edellytetään avoimen vekselin allekirjoitusta, ja sii-hen emme suostu.

Valtiovarainvaliokunta kokonaisuudessaan antoi erittäin kriittisen lausunnon — siis myös hallituspuolueet mukaan lukien — josta ei voi tulla muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että tämä sote- ja maakuntaudistus on jätettävä tekemättä ja näin ollen tämäkin hal-lituksen esitys 65 olisi tarpeeton. Talouspolitiikan arviointineuvosto toteaa myös, että täs-sä arvioinnissa ovat menneet ”sekaisin tavoitteet ja arviot”, ja tähän tässä on tämä pää-asiallinen syy. Eli kun ensiksi on tehty poliittinen ratkaisu siitä, että on perustettava maa-kunnat, ja samaan aikaan toinen hallitusosapuoli sanoo, että on saatava aikaan valinnanva-paus, niin silloin ei valtiovarainministeriön ole ollut mitään syytä tehdä vaikutusarvioita, koska ne vaikutusarviot eivät vaikuta tähän itse päätökseen, joka on lukittu miettimättä

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

lainkaan, mitä se tulee maksamaan, ja nyt tässä vaiheessa, vasta tässä vaiheessa, hyvät kollegat, tämä miljardien kraateri on ihmeteltävänä tässä edessämme.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys tulisi voimaan ”mahdollisimman pian”, jotta maakuntavaalit voitaisiin pitää jo syksyllä. On täysin mahdotonta käsittää sitä vastuutonta kiirettä, joka näin valtavan uudistuksen tekemiseen on liitetty. Mistä tämä pakkomiellety syntyy? Mikä on asiallinen peruste sille? Miksi emme voi tehdä välttämättömiä selvityksiä vastuullisessa aikataulussa? Muuten käy niin — ja näin loppukevennyksenä totean — että meiltä edellytetään, tämän hallituksen esityksen rikoslain muuttamisen hengesä, jos ei rikosta, niin ainakin rötöstä julkista taloutta vastaan.

15.11 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on osa hallituksen sote-pakettia. Tässä todella tehdään tekniset muutokset koskien esimerkiksi vaalirikoksia ja lasten huostaanottoon liittyviä kuulemismenettelyjä ja muita tarpeellisia muutoksia rikoslakiin, mikäli käy niin, että hallituksen sote-uudistus hyväksytään.

Nyt on kuitenkin, jotta voimme nähdä myöskin tämän esityksen yhteyden muuhun, tärkeää keskustella tästä hallituksen koko sote-uudistuksesta. Nimittäin voi sanoa yhteenvedona, että viimeisen viikon aikana hallituksen sote-kulissit ovat kaatuneet. Saimme viime viikolla tietää, täällä eduskunnan edessä valtiovarainministeri Orpo myönsi, että valinnanvapaus, jota aikaisemmin perusteltiin sillä, että se tuo säästöjä, ei tuo säästöjä vaan lisää kustannuksia, mutta emme tiedä, kuinka paljon se lisää kustannuksia. HUS on arvioinut viimeksi tuoreeltaan, että se tulee lisäämään kustannuksia miljardin euron verran. Kunta- ja uudistusministeri myönsi, että hallitus ei tiedä, miten valinnanvapauslainsäädännöstä pitää peruuttaa, jos siitä pitää peruuttaa. Kyseessä on siis täydellinen hyppy tuntemattomaan. Ja loppuviikosta saimme tämän Hetemäen muistion, josta talouspolitiikan arviointineuvosto on todennut ehkä kaikkein tyrmävimmän lausunnon, jonka se on ikinä antanut hallituksen esityksestä, mitä kuvaa myös se, että se on poikkeuksellisesti oma-aloitteisesti antanut tämän lausunnon, jossa se toteaa, että ”sote-uudistuksen lopullinen vaikutus kustannuksiin voi esitettyjen arvioiden perusteella olla yhtä hyvin positiivinen kuin negatiivinen” ja ”näitä kustannuksia ei pystytä arvioimaan” ja sen takia ”uudistuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä pitää päättää muilla kriteereillä kuin uudistuksen mahdollisilla vaikutuksilla julkisen sektorin kustannuksiin”.

No, nyt on hyvä nähdä ja tietysti jäimme odottamaan pitkään, mikä on hallituksen vastaus. Se saatiin tänään, kun pääministeri Sipilä on todennut, että ”tämä on aivan hyödytöntä keskustelua”. Tästä keskustelusta näistä kustannuksista hän on juuri antanut lausunnon ja todennut, että ”tämä on täysin hyödytöntä keskustelua”. Tämä on totaalisen tyrmävä ja ylimielinen lausunto pääministeri Sipilältä. Ja miksi tämä keskustelu ei ole hyödytöntä? Sen vuoksi, että nyt kun on selvää, että nämä säästöt eivät tule toteutumaan ja kustannuksia tulee lisää, niin maakuntien rahoituslain 6 §:stä rahoitusleikkuri ei ole poistumassa mihinkään. Eli kustannuksia tulee lisää, säästöjä ei synny, ja jos tämä hallituksen esitys tällä tavalla menee läpi, niin kaikkein pahin pelko on käymässä toteen, eli nämä lisäkustannukset ja rahoitusleikkurin myötä tulevat leikkaukset tullaan toteuttamaan täysimääräisesti asiakasmaksuissa ja tulevana palvelujen leikkaamisina.

Hallituksen sote-kulissit ovat kaatuneet, ja nyt on käynyt selväksi, että hallituksen sote-uudistus tulee johtamaan miljardien ja miljardien leikkaamiseen suomalaisille tärkeistä terveyspalveluista.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

15.15 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kuten sanottu, niin tämä rikoslain uudistaminen, tämä tekninen esitys, tietenkin on riippuvainen koko sotesta, sen toteutumisesta ja aikatauluista. Siksi myös minusta on hyvin tärkeää, että tässä yhteydessä nyt jälleen kerran puhutaan tästä kokonaisuudesta, ja, puhemies, täytyy sanoa, että erittäin tärkeän ja ison asian otti esille keskustelun avaaja Timo Harakka ja myös edustaja Lindtmanin puheenvuoro oli painavaa sanaa. Tilanne on tällä hetkellä järkyttävä, ja aikamoinen kaaos meillä on täällä meneillään tähän soteen liittyen. Kuten sanottu, täysillä allekirjoitan sen näkemys, että nyt ovat viimeistään kulissit kaatuneet.

Valtiovarainvaliokunta, jossa itse istun, antoi tästä hyvin, hyvin kriittisen lausunnon, jonka myös hallituspuolueet ovat allekirjoittaneet. Todellakin kiinnitin huomiota myös siihen, että valtiontalouden arviointineuvostolta tuli käytännössä tyrmäys, käytännössä tyrmäys sille, että ei ole olemassa uskottavia arvioita kustannuksista. Se on kovaa, kovaa kieltä, ja se tulee todellakin ottaa tosissaan.

Meillä on myös se tilanne parhaillaan meneillään, että me valtiovarainvaliokunnassa käsittelemme julkisen talouden kehystä, ja kuinka ollakaan, olemme siinä tilanteessa, että sosiaali- ja terveysvaliokunta on päättänyt, ettei se lausu julkisen talouden kehyksestä meille mitään, ei mitään tässä tilanteessa, jolloin juuri se on olennaista. Tietenkin tästä julkisen talouden kehyksen näkökulmasta ihmetyttää kovasti se, että jo nyt me tiedämme, että asiantuntija-arviot kertovat, että tässä kehystasossa ei ole lainkaan sitä tasoa, mitä arvioidut kustannukset tulisivat tulevaisuudessa olemaan, ja siksi me olemme todella oudossa tilanteessa.

Puhemies! Me olemme todella hataralla pohjalla nyt, ja kyllä minua ainakin nyt hämähästyttää kovasti, jos olemme kuulleet pääministeritasolta senkaltaisen puheenvuoron, että sanotaan, että tämä keskustelu on hyödytöntä. Mitä mahtaa ihan oikeasti ajatella se ihminen Tammela-torilla tai siellä kaupan edessä, kun käydään juttelemassa? Kyllä ainakin itselleni kansalaiset tulevat entistä enemmän, entistä useammin ja koko ajan kysymään, että mikä ihme tämä tilanne on, hieman pelottaa, ja mitä siellä on meneillään. Ja tämä keskustelukoko olisi hyödytöntä? Puhemies, ei, se ei todellakaan ole. Ja minä toivoisin, että koska kysymys on näin isosta asiasta, kertakaikkisen isosta asiasta, joka vaikuttaa jokaisen kansalainen elämään, niin myös eduskunnan työtävät ja tavallaan tämä ajankäyttö ja kaikki sallisivat sen, että voisimme käydä täällä perusteellisen keskustelun. On aika hurjaa nähdä, että tämän kaltaista ja tämän kokoista uudistusta rakennetaan suurin piirtein höyhen-saarilta peräisin oleville luvuille.

15.18 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! On todella vähän outoa, että hallituksen edustajia ei täällä kovin paljon ole kertomassa, mikä sanelee tämän aikataulun, jolla tätä esitystä, joka nyt tässä on keskustelussa, tulisi käsitellä. Täydennän edustaja Lindtmanin äskeistä puheenvuoroa sikäli, että HUS on laskenut valinnanvapauden kustannukseksi miljardin, mutta kun siihen pannaan kaikkia muita kustannuksia päälle, niin luku on 2,5 miljardia. Valtiovarainvaliokunta on kuullut sataa asiantuntijaa, ja heistä valtaosa, ylivoimainen valtaosa, on kertonut, että tämä tuo miljardin kustannuksen, tässä on 2 miljardin riski, tässä on suuri riski. Ja olemme uudestaan ja uudestaan kysyneet valtiovarainvaliokunnassa, mikä on valtiovarainministeriön vastaus näihin esityksiin, emmekä sitä vastausta ole saaneet. Tai itse asiassa saimme tällaisen epämääräisen muistion, jossa oli esitelty säästö-potentiaaleja, mutta se oli koko valtiovarainvaliokunnan, siis mukaan lukien hallituspuolueiden itsensäkin mielestä niin syvältä stetsonista kaivettua, että sitä ei huolittu valtiova-

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

rainvaliokunnan lausuntoon. Voitteko kuvitella, valmistelevan ministeriön korkeimman virkamiehen virkavastuulla esittämä arvio oli niin höttöinen, että se ei kelvannut sinne lausuntoon?

Eli olemme edelleen sen kysymyksen äärellä — toivottavasti edustajat voivat täällä vastata — että kun tiedämme, että tulee lisäkustannuksia, joihin ei ole varauduttu riittävästi julkisen talouden suunnitelmassa lähivuosien budjeteissa, mikä itsessään on häpeällistä, niin kummasta leikataan: lisätäänkö asiakaspalveluita vai heikennetäänkö palveluiden tasoa. Kummassakaan tapauksessa aito valinnanvapaus ei tule toteutumaan.

Täytyy yhtyä tähän hämmästykseen pääministeri Sipilän ylimielisestä kommentista. Hän sanoo, että täytyy vain uskoa, että säästöjä toimeenpanovaiheessa tulee. Minkä takia sitten edellytetään miltään hallituksen esitykseltä tai miltään lakialoitteelta minkäänlaisia vaikutusarvioita, jos kerran kaikki ovat viime kädessä uskon asioita tässä kaikkein suurimmassa reformissa, mitä lähihistoriassa on edes tehty, saatikka sitten paljon pienemmissä kysymyksissä? Ja on aivan käsittämättömän ylimielistä sanoa, että keskustelu maakuntavaalien ajankohdasta on hölynpölyä. Voin ymmärtää sen ainoastaan siten, että kun ei ole esitetty mitään asiallista syytä, miksi pitäisi kiirehtiä vastuuttomasti tätä valtavaa reformia, josta näemme, että sen kustannusvaikutuksia ei ole edes miljarditarkkuudella laskettu, niin se on totaalista hölynpölyä, että maakuntavaalit olisivat ensi syksynä.

15.21 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu itse asiassa kuvaa aika hyvin tätä hallituksen sote-uudistuksen tilannetta. Päivä päivältä tulee uutta tietoa, kritiikkiä, uutta tietoa siitä, että hallituksen aikaisemmat puheet ovat osoittautuneet joko täydelliseksi hötöksi tai itse asiassa täysin päinvastaiseksi kuin mitä on aikaisemmin sanottu, mutta hallituspuolueet vaikenevat kahdella kielellä. Korviin huutaa se hiljaisuus, jossa tässä salissa ovat hallituspuolueen edustajat. Täällä on paikalla johtavia hallituspuolueiden [Arto Pirttilahden välihuuto] ihmisiä, jotka eivät suostu perustelemaan esimerkiksi tämän hallituksen sote-uudistukseen liittyvän lakiesityksen yhteydessä, eivät suostu käymään keskustelua, vaan lehtien palstoilla sanotaan, että keskustelu on hyödytöntä ja uudet vakavat tiedot esimerkiksi siitä, kun oikeuskansleri on todennut, että vaalien lainsäädännön ja vaalien järjestämisen välillä pitäisi olla vähintään puoli vuotta, ovat hölynpölyä. Täältä äsken käveli hallituspuolueen johtoon kuuluva edustaja Kulmuni pois. [Timo Harakka: Ja Kaikkonen!]

Tähän mennessä kaikki ne huolet ja kritiikit, joita esimerkiksi pääkaupunkiseudun kunnat ovat esittäneet aikaisemmissa vaiheissa, ovat käymässä toteen — eikä se vielä riitä, vaan ne ovat käymässä toteen pahemmin kuin mitä itse asiassa aikaisemmissa lausunnoissa uskallettiin arvioida. Tästä hallituksen uudistuksesta on tulossa miljardien ja miljardien lisäkustannukset, jotka hallitus tulee tämän maakuntien rahoituslain 6 §:n nojalla leikkaamaan pois ihmisten palveluista sikäli, kun niitä ei asiakasmaksuilla pystytä nostamaan. Kaikki ne huolet ja ennalta esitetyt muutostoiveet hallitus on sivuuttanut, ja viimeiseksi on jäänyt jäljelle vain peruste, että tämä uudistus pitää tehdä nyt, koska sitä on niin kauan valmisteltu. Tuhansien vuosien takaa löytyy viisaus tähän: kaikki tekevät virheitä, mutta vain hölmöt pitävät kiinni erehdyksestään.

Arvoisat hallituspuolueiden edustajat, vielä ei ole myöhäistä ajatella asiaa uusiksi, vielä ehdimme välttää tämän katastrofin, mutta se edellyttää sitä, että kunnioitatte niitä asiantuntija-arvioita, joita tästä on saatu. Tämä tulee olemaan valtava kokonaisuus, tämä tulee olemaan valtava hyppy tuntemattomaan, josta kukaan ei tiedä, miten sieltä palataan takaisin.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

Ja ne hallituspuolueen ihmiset, jotka täällä ovat hiljaa mutta aikovat äänestää tämän puolesta, ottavat itselleen valtavan vastuun. Erityisesti täältä pääkaupunkiseudulta valittujen, erityisesti kokoomuslaisten äänestyskäyttäytyminen tämän uudistuksen yhteydessä tullaan muistamaan pitkään.

15.24 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Siltähän tämä vaikuttaa, että kiire on siksi, että halutaan pitää maakuntavaalit ja halutaan myös tehdä tämä alkuperäinen lehmänkauppa todeksi, mikä tehtiin aikanaan, minkä kaikki tietävät, että kokoomus sai haluamansa niin sanotun valinnanvapauden eli tämän markkinamallin ja keskusta sai maakuntahallinnon. Tämä on jännä, koska tuntuu siltä, että kovinkaan moni ei pidä enää tänä päivänä viisaana eikä edes mahdollisena — huom. edes mahdollisena — sitä, että vaalit pidettäisiin syksyllä, ja silti kuitenkin täällä edelleen viittaillaan pääministeritasolta siihen, että olisi hölynpölyä näistä keskustella.

Puhemies! Kaiken kaikkiaan omalta osaltani toki kunnioitan niitä kaikkia hallituksen edustajia, jotka nyt ovat täällä paikalla salissa. Se on ihan kunnioitettavaa. Mutta kuten täällä mainittiin aiemmin, niin kyllä tässä se, että hallituspuolueet eivät halua tästä keskustella, monet johtavat poliitikot lähtevät mielellään pois salista, kertoo myös sen rajun totuuden, minkä kanssa tällä hetkellä olemme tässä talossa tekemisissä.

Puhemies! Nyt olisi erittäin hyvä mahdollisuus todeta tässä yhdessä, että annetaan tälle käsittelylle se aika, minkä se vaatii. Eduskunnan arvovallankin kannalta olisi viisasta, että myös vaatisimme selkeämpiä kustannusarvioita, vaikuttavuusarvioita, kaikkea tätä. On aivan mahdoton ajatella sitä, kun asiantuntijat kertovat, että tällä mallilla tämä tulee aiheuttamaan sen, että koska kustannuksiin ei ole varauduttu riittävällä voimakkuudella, asiakasmaksut tulevat ennen pitkää nousemaan tai palveluja leikataan. Kukaan kansalainen ei varmasti sitä halua, varsinkin kun ajatellaan, että tätä perusteltiin aivan päinvastaisin perustein. Tämä on järkyttävää. Tässä tulee käymään, arvoisat hallituspuolueiden edustajat, täsmälleen päinvastoin kuin alkuperäinen soten idea oli. Se oli se, että palvelut paranevat ja syntyy kustannussäästöä ja tehokkuutta, ja nyt näyttäisi käyvän täysin toisinpäin. Eriarvoisuus tulee kasvamaan, maakuntien päättäjät joutuvat hyvin vaikeaan tilanteeseen, ja myöskin kustannustaso tulee nousemaan.

Siksipä nyt tässä vielä kerran, puhemies, haluaisin todeta, että nyt olisi aika eduskunnassa palata normaaliin päiväjärjestykseen tämän suhteen ja unohtaa tällainen kiire sekä sitten myös hallituspuolueiden nähdä, että tätä uudistusta tällaisenaan ei voi viedä tässä aikataulussa eikä tämänsisältöisenä eteenpäin.

15.27 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Jotenkin sen sijaan, että hallituspuolueiden ryhmäpuheenjohtajat ulostuloillaan sanoivat, että eduskunta ei lähde kesätauolle ennen kuin tästä on tehty päätös, sen sijaan, että se pusketaan nyt väkisin läpi tällaisella lehmänkauppakoplausenemmistöllä, toivoisin ehkä sellaista ulostuloa, että sotesta ei äänestetä ennen kuin nämä taloudelliset arvioinnit on tehty, ennen kuin on todennettu, että tavoitteet täyttyvät, että hoiva paranee, että taloudelliset tavoitteet täyttyvät.

Mehän saimme tästä nyt jonkinlaisen paperin tosiaan. Valinnanvapauden säästöpotentiaali oli nolla. Jos jossain potentiaali on nolla, niin sehän tarkoittaa automaattisesti, että se kasvattaa kuluja. Tiedon ja teknologian käytössä oli säästöpotentiaalia 4 miljardia, mutta tässä mallissa ei ole mitään sellaista, joka helpottaisi tiedon ja teknologian käyttöä verrattuna nykytilanteeseen.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

Ministeri Sipilä vetosi taas tänään olemassa oleviin sote-malleihin, Eksoteen ja näihin. Nehän ovat itse asiassa tässä suhteessa paljon parempia kuin nyt esitetty.

Se, että tilaaja ja tuottaja erotellaan, tekee mahdolliseksi esimerkiksi Apotin käyttöönoton koko Uudenmaan laajuudessa. Apottia, johon nyt on kuitenkin upotettu joitakin satoja miljoonia ja joka olisi suunnattoman hyvä työkalu integraation toteuttamiseen, tiedonkulun helpottamiseen, ei sitäkään tässä mallissa saada vietyä kokonaisuudessaan läpi.

Professori Lavapuro totesi, että vaaleja ei voi pitää tässä aikataulussa. Oikeuskansleri totesi, että niitä ei voi pitää tässä aikataulussa. Jos tällaiset auktoriteetit eivät vakuuta, niin ihmettelyn. Tämä ei ole hölynpölyä, tämä ei ole turhaa puhetta. Ne ovat ihan relevantteja huolia, joilla on merkitystä silloin, kun tehdään Suomen historian suurinta uudistusta.

15.29 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! On todella merkitsevää siis se, mikä on se aikataulu, jolla näitä kiireellisiä rikoslain uudistuksia tässä hallituksen esityksessä tulee viedä eteenpäin. Ei edelleenkään ole olemassa minkäänlaista asiaperustetta sille, että tässä kiirehditään ilman mielekkäitä vaikutusarvioita, kuten edustaja Adlercreutz hyvin totesi.

Hän antoi hyvän neuvon hallituspuolueiden eduskuntaryhmien puheenjohtajille. Tätä täydennän sillä, että aivan poikkeuksellisesti oppositiopuolueet olivat samaa mieltä, laidasta laitaan kaikki kuusi oppositiopuoluetta, joilla on varmastikin hyvin erinäköiset käsitykset siitä, mikä sote-uudistuksen tai tulevan sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen sisällön tulisi olla. RKP:llä ja vasemmistoliitolla varmaankin on eri käsitys siitä, samoin perussuomalaisilla ja vihreillä, mutta siitä olimme kaikki samaa mieltä ja teimme siitä yhteisen erivän mielipiteen tähän jo valmiiksi äärimmäisen kriittiseen, suorastaan murskaavaan valtiovarainvaliokunnan lausuntoon, että on täysin vastuutonta edetä tässä asiassa. Mikä on sitten tästä vielä voimakkaampi ilmaus: on katastrofaalisen vastuutonta edetä tällaisella kiireellä. Kuten on jo moni perustuslakiasiantuntija todennut, ei ole edellytyksiä pitää näitä vaaleja enää tänä syksynä, joten voitaisiinko nyt kunnioittaa eduskunnan arvovaltaa ja toimia mielekkäässä käsittelyjärjestelyssä? Muuten tämä koko hallituksen esitys ja se tapa, jolla tätä runnetaan täällä eduskunnassa, on täydellistä hölynpölyä.

15.31 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Jos jotenkin yrittää kiteyttää sen tilanteen, jossa nyt olemme, niin tilanne on se, että kun hallitus on itse sanonut, että hallituksen sote- ja maakuntauudistus on vuosisadan uudistus ja tämän hallituksen tärkein uudistus ja pääministeri on ilmoittanut omat valtaoikeutensa ylittäen, että jos se ei mene eteenpäin, tulevat uudet vaalit — tästä voimme olla samaa mieltä, että mikäli tämä tällaisena menee läpi, kyseessä on vuosisadan uudistus — niin nyt viimeisten päivien aikana, viimeisen viikon aikana, voi sanoa, ei enempää eikä vähempää, tältä uudistukselta on pudonnut pohja pois. [Pia Viitanen: Kerta kaikkiaan!] Hallituksen sote-uudistukselta on pudonnut pohja pois, kulissit ovat kaatuneet, säästöjä ei tule, lisäkustannuksia tulee mutta leikkurit pysyvät, tavoitteet eivät toteudu, kustannuksia tulee lisää. Hallituksen uudistukselta on pudonnut pohja pois, mutta tänään täällä eduskunnassa, täällä kansanvallan tärkeimmässä salissa, käsittelemme ihan muina miehinä ja naisina hallituksen sote-pakettiin liittyvää olennaista uudistusta rikoslain muuttamisesta. Ja mitä tekevät hallituspuolueet ja niiden edustajat? Loistavat poissaolollaan, ja ne muutamit urhoollisetkaan, jotka uskaltavat olla paikalla, eivät käytä puheenvuoroa.

Siis tällä tavalla viedään vuosisadan uudistusta läpi. Kukaan ei ole perustelemassa, miksi tämä keskustelu on hölynpölyä. Kun se keskeinen perustelu, jolla hallitus on tätä esitystä

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

vienyt läpi, on se, että tästä syntyy 3 miljardia säästöjä, niin nyt kun tämä vappuilmapiirio on puhjennut, hallitus vaikenee. Hallitus vaikenee, laittaa kädet silmille, korville ja suulle ja toivoo, että kukaan ei enää huomaa, ja tämä runtataan läpi täällä eduskunnassa ja vastoin oikeuskanslerin kantaa, vastoin keskeisten professorien kantaa yritetään saada maakunta-vaalit aikaiseksi aikataulussa, joka ei vastaa hyvän valmistelun periaatteita.

Onneksi meillä on tässä maassa kuitenkin vielä vastuullisia toimijoita, esimerkiksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, joka on tehnyt arvion, johon Adlercreutz täällä viittasi, tästä Hetemäen muistiosta. Siis siinä perusteena käytettiin nimenomaan Eksotessa saavutettua menojen kasvun alentamista. On todettu, että samankaltainen kehitys alentaisi 52 suurimman kunnan tarvevakioituja sote-menoja 3 prosenttia, ja HUS toteaa, että on täysin erikoista, että nämä arviot perustuvat nykyiseen lainsäädäntöön, vaikka tässä hallituksen sote-uudistuksessa rikotaan sitä, mikä nykyisessä lainsäädännössä toimii. He käyttävät vertausta: ”Kyse on samasta, jos ensin kehitettäisiin tuulimyllyjen ympäristövaikutuksia ja perusteltaisiin sillä hiilivoimaloiden rakentamista, kun tuulimyllyt kielletään.”

Arvoisa puhemies! Onko todella niin, että Suomen demokratia ja kansanvalta on siinä tilassa, että kun hallituksen vuosisadan uudistukselta on tippunut pohja pois, niin todetaan, että vaietaan tämä keskustelu, [Puhemies koputtaa] ja korkeintaan pääministeri sanoo, [Puhemies: Aika!] että tämä on hölynpölyä, ja sitten vain viedä runtataan tämä läpi? Ei tämä näin voi mennä.

15.35 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, tämä hallituksen esitys 65 tuodaan tänne eduskuntaan käsittelyyn ikään kuin teknisenä muutoslakina, joka on liitännäislaki tähän isoon sote-pakettiin. Todellisuudessaan tämä lakiesitys, vaikka tämä on inhimillinen näiden sivujen lukumäärää laskien, kätkee sisälleen paljon sisältöä. Siinä esitetään merkittäviä muutoksia esimerkiksi nykyiseen lapsen omavaltaista huostaanottoa koskevaan syyteoikeus- ja kuulemissääntöön.

Nykyään siis on kuultava sosiaalilautakuntaa ennen tämän päätöksen tekemistä. Nyt esitetään, että tämä kuuleminen siirrettäisiin maakuntien tehtäväksi ja ohjattaisiin siellä liikelaitoksen hallituksen tehtäväksi. Etukäteen ei tietenkään voi kyseenalaistaa liikelaitoksen hallituksen jäsenistön tai kokoonpanon ammattitaitoa, mutta on välttämätöntä kantaa huolta siitä, riittääkö referenssi liikelaitoksen hallituksessa tämänkaltaisen päätöksen tekemiseen. Voiko käydä niin, että esimerkiksi kustannukset ohjaavat päätöksiä? Huostaanotto on aina raskas niin kustannuksiltaan kuin ennen kaikkea yksilövaikutuksiltaan. On tärkeää, että tässä laissa huomioidaan, miten on säädetty, onko yhteistyö näiden lastensuojelukysymysten osalta eri maakuntien liikelaitosten hallitusten kanssa mahdollista, kuinka hyvin on mahdollista tiedonvaihto, sillä on todennäköistä, että on lapsia, jotka ovat muuttaneet useita kertoja, ja se paras asiantuntemus on sen toisen maakunnan sisällä. Tämä tulee muun muassa selvittää hyvin tarkasti, sillä on välttämätöntä säätää tarkasti, jottei lasten oikeusturva vaarannu.

Ja yhtä lailla ovat tärkeitä kysymykset rikosoikeudellisen virkavastuun osalta. Nythän esitetään, että tätä rikosoikeudellista virkavastuuta laajennetaan yksityisiin toimijoihin. Sen sijaan julkisella puolella tätä laajennusta ei samassa määrin tapahdu. Tässä on selkeä epäjohtamukaisuus, jolla on vaikutuksia ihmisten ja yksilöiden oikeusturvaan. Tämä liittyy olennaisesti kuluttajansuojaan liittyviin kysymyksiin.

Nämä isot muutokset liittyvät siis tähän isoon sote-pakettiin, jota on leimannut kiire. Me lakivaliokunnassa saimme hallituksen esitykset 15 ja 16 viime viikon tiistaina, ja valiokun-

nan puheenjohtaja on luvannut, että niitä mahdollisesti jo tämän viikon aikana valiokunnasta olisi käsittelystä tulossa ulos. Toivoisin, että tämä rikosoikeudellinen laki saisi perusteellisen, kunnollisen käsittelyn, jota ei leimaa kiire, jotta valiokunnan jäsenillä on mahdollisuus kutsua paikalle henkilökohtaisesti kuultavaksi asiantuntijoita ja tehdä perusteellinen lainsäädäntö, kun näin isosta asiasta on kysymys. Nyt kiire on leimannut tätä liikaa.

15.38 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Itse olen saanut istua hallintovaliokunnan jäsenenä, meidän kuntavalioikuntamme jäsenenä, jo vuodesta 2011 asti ja seurata edellisen hallituksen hyvää pyrkimystä saada Suomeen sosiaali- ja terveysuudistus ja sen yhteydessä myös maakuntauudistus ja nähdä myös sen, millä tavalla uudistus ei maaliin asti mennyt vaan hyvistä yhteisistä ponnisteluistamme huolimatta kaatui loppumetreillä. Nyt hallitus lähti uuteen yritykseen, ja, niin kuin tässä useammassa puheenvuorossa aiemmin on tuotu esiin, tämä vuosisadan uudistus näyttää pahasti vesittyvän jo tässä valmisteluvaiheessa niihin tietoihin, että näitä miljardisäästöjä ei tule. Leikkurit huolehtivat kyllä palvelutason laskusta ja mahdollisesti saatavuudenkin laskusta.

Pidän kyllä itse todella huolestuttavana tilannetta, että hallintovaliokunnassa tälläkin hetkellä meidän pitää antaa lausuntoja sellaisella nopeudella, että hämäläistä hirvittää, varsinkin, kun sisällöt eivät puhu hallituksen esityksen puolesta. Viimeksi käsitelimme lausuntoa valinnanvapaudesta, ja asiantuntijakuulemisen yhteydessä kymmenistä kuulluista asiantuntijoista mieleen jäi yksi asiantuntija, joka oli hallituksen esityksen puolella. Tämä samainen asiantuntija oli yksi niistä asiantuntijoista, jotka ovat olleet esitystä kirjoittamassa. Jos tarkoituksena on tosiasiallisesti kuulla lain laatimisen yhteydessä eduskunnassa asiantuntijoita eduskuntatyön arvon mukaisesti, niin kuulemisen lisäksi tulisi kuunnella, niin että ne mielipiteet näkyisivät myös lausunnoissa ja mietinnöissä, joita valiokunnissa enemmistön voimilla eli hallituksen voimilla viedään läpi. Pidän tätä tilannetta kestäättömänä ja olen tässä samassa rivissä hallintovaliokunnan jäsenenä, kansanedustajana ja kuntapäättäjänä siinä, että näin asian kanssa ei voi edetä. Eduskunnalla pitää olla käytettävissä kaikki mahdollinen tieto oman päätöksensä tekemiseksi. Jos yksittäisten kansanedustajien oikeutta tehdä näissä asioissa omantunnon mukaan rajataan puoluepoliittisin syin, pidän tilannetta kestäättömänä.

Pidän kestäättömänä myös sitä, että kuntaministeri Vehviläinen täällä kyselytunnilla kovaan ääneen sanoi, että maakuntauudistuksen muutosjohtajat ovat sanoneet, että ei muuta kuin viekää läpi — kaikki on hyvin, viekää läpi. Kysyin yhdeltä muutosjohtajalta: ei ainakaan hänen puoleltaan tällaista valtakirjaa ministerille ole annettu. Tietenkin voidaan käyttää poliittista retoriikkaa ja todeta, että jotkut muutosjohtajista ovat näin sanoneet, mutta minun mielestäni ei ole asianmukaista laittaa sanoja toisten suuhun myöskään tässä yhteydessä. Kun itse kysyin tältä muutosjohtajalta useamman läsnä ollessa, niin vastaus oli selkeä: ”En tällaista valtakirjaa ole oman maakuntamme puolelta antanut.”

Tämä eduskunnan käsittely muistuttaa aktiivimallikäsittelyä — yhtä paljon on paikalla hallituspuolueiden edustajia.

15.41 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Oikeastaan tuossa äsken lakivaliokunnan jäsen, edustaja Kymäläinen aika hyvin kuvasi myös tämän esityksen sisältöä. Tässä on aivan olennaisia asioita kuitenkin, ja on minun mielestäni jopa pätkähullua ajatella, että ennen kuin tiedämme, meneekö sote maaliin — toivottavasti ei menisi — tai koska tai muuta, niin

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

sitten täällä vain vaivihkaa jo valmiiksi hyväksyttäisiin asioita, joita ei kerkeäisi ehkä kylliksi sisällöllisesti mieltämään.

Samoin viitataan tässä edustaja Mika Karin puheenvuoroon, jossa hän kuvaili taas tilannetta hallintovaliokunnassa, jossa annetaan lausuntoja. Kun tässäkin miettii, että tämän lain sisällä on lasten huostaanottoon liittyviä muutoksia ja asioita, niin sehän edellyttää erityisen tarkkaa kuulemista ja huolellista paneutumista ja varmasti olisi sellainen, että sosiaali- ja terveysvaliokunnankin olisi hyvä tähän näkemyksensä sanoa. Mutta mikäpä tilanne siellä? Hallituspuolueiden toimesta sosiaali- ja terveysvaliokunta ei anna lausuntoa edes julkisen talouden kehyksestä, joka on aivan olennainen asia juuri tässä tilanteessa, kun suurin osa siitä kehyksestä muodostuu tästä sotesta tulevina vuosina. Siis tämä on aivan kesämätön tilanne eri valiokuntienkin näkökulmasta. Ja itse tietenkin katson tätä vahvasti sieltä valtiovarainvaliokunnan näkökulmasta. Kyllä merkille pantavaa on se, että en minä muista oman valtiovarainvaliokuntahistoriani ajalta noin kriittistä lausuntoa, minkä koko valiokunta tekee näistä kustannusvaikutuksista ja itse asiassa siitä, että niitä ei tiedetä tai ei tarkkaan arvioida, ja mikä pahinta, ne voivat etumerkiltään muuttua päinvastaisen suuntaisiksi. Tämäkin on jo sinänsä poikkeuksellista, että tämän sortin kovuus on lausunnossa, minkä myös hallituspuolueet ovat hyväksyneet.

Eli, puhemies, näillä sanoin toivoisin, että tämän keskustelun ovat ainakin jossain päin taloa kuunnelleet myös hallituspuolueiden edustajat ja osaltaan sitten mietittäisiin myös tästä eteenpäin johtopäätöksiä.

15.43 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä jatkaisin tuosta virkavastuun laajentamisesta yksityisen puolen toimijoiden osalle. Tässä erityinen huomio valiokuntatyöskentelyssä täytyy myöskin osoittaa siihen, kuka valvoo virkavastuun toteutumista tai sitä, ettei hoitovirheitä pääse tulemaan. Millainen rooli poliisilla on tässä, vai kuka on se valvova viranomainen? Ja kun tätä laajennetaan ja kun jonkun täytyy valvoa, niin kysymys siirtyy resursseihin: Onko tässä varauduttu riittävästi muiden kustannusten osalta, oli kyseessä sitten poliisi tai mikä? Kuinka resurssit on tässä huomioitu?

Tämän harjoituksen osalta voi mennä paljon vikaan. Tämä on yksi osa sitä isoa kokonaisuutta. Tämän pienen osan moni asia liittyy olennaisesti niihin lakipykäliin, joita sieltä isoista tiiliskivistä sitten löytyy. Meillä ei ole lakivaliokunnassa resursseja ja mahdollisuuksia perehtyä erikseen jokaiseen lastensuojeluun ja muuhun liittyvään asiaan, joka siellä 15:n ja 16:n sisällä ja muihin asiaan liittyvissä esityksissä on. Mutta toivoisin, että hyvä lainsäädäntö antaisi takuun siitä, että on joku, joka näihin pystyy perehtymään, että näissä ei tehdä virheitä, kuten edellä mainittiin tästä aktiivimallista. Siinä runnottiin malli väkisin läpi kiireellä ja luvattiin seurata, mutta jo tuo seurantajakson aika oli kohtalokas monelle, 90 000 suomalaiselle itse asiassa. Ja kun nyt korjaustoimenpiteitä tehdään, on vaara, että yhä useammalle tämä on kohtalokasta ennen kuin lainsäädäntöä saadaan muutettua sen mukaisesti, että saadaan korjattua näitä räikeimpiä epäkohtia aktiivimallin osalta.

Mutta kun sotesta on kysymys, on kysymys hengestä ja elämästä. Sen vuoksi on tärkeää, että teemme tarkat rajapinnat lainsäädäntöön, teemme huolellisen valmistelun ja kannamme sen vastuun, mikä meille on tässä parlamentissa toimiville annettu.

15.46 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! On kyllä varsin helppoa yhtyä muun opposition riveistä tänään tulleeseen kritiikkiin maakunta- ja sote-uudistuksen toteuttamiseen liittyvistä riskeistä, jotka myös virkamiehet ja muut asiantuntijat ovat toistuvasti tuoneet esille.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

Valitettavasti hallituspuolueet eivät näytä näitä asiantuntijalausuntoja pitävän juuri miinään.

Kaikkein pahinta on se kiire, jolla tätä uudistusta viedään nyt raa'an voiman turvin eteenpäin. Toisaalta tämä kyseenalainen etenemistapa on tässä viime viikkojen aikana johdannut muun muassa siihen, että hallituspuolueiden rivit ovat rakoilleet ja repeilleet. Saa nähdä, mitä jatkossa on tulossa. Lisäksi viime viikolla kyselytunnilla ministerin suusta kuulimme myös sen, ettei hallitus ole edes miettinyt sitä, miten uudistuksen mahdollisen voimaantumisen jälkeen puututaan näihin epäkohtiin ja korjataan niitä, joita väistämättä aina näin isoissa uudistuksissa ilmenee. Onkin erittäin huolestuttavaa, ettei mitään varasuunnitelmaa ole olemassa.

Arvoisa puhemies! Viime viikolla julkistetun tuoreen virkamiesmuistion mukaan tämän sote-uudistuksen suurin hyöty syntyisi digitalisaation hyödyntämisestä. Sen myötä saataisiin noin 4 miljardin euron säästöt, jotka edustaja Adlercreutzkin nosti tässä äskeisessä puheenvuorossaan esille, mutta on tosiaan hyvin kyseenalaista, etteikö näitä säästöjä saataisi muutenkin, ilman tätä hyvin, hyvin monimutkaista uudistusta. Tekninen kehitys toki etenee joka tapauksessa. Se ei liity tähän hallituksen politiikkaan millään tavalla. Täällä on myös viitattu valinnanvapauslainsäädännön säästöpotentiaaliin, joka myös on virkamiesmuistion mukaan korkeintaan nolla euroa. Todennäköisesti menokasvu siitä vain yltyy, suuruutta ei tiedä kukaan.

Arvoisa puhemies! Oppositiopuolueet ovat tosiaan tehneet yhteistyötä muun muassa valtiovarainvaliokunnassa. Täällä sen lisäksi mainittiin, että eri oppositiopuolueiden näkemykset ovat uudistuksen suhteen hieman erilaisia, poikkeavat väistämättä toisistaan puoluekannasta riippumatta, mutta huoli on kuitenkin yhteinen: se, mihin hallitus on tällä kovalla kiireellä Suomea ajamassa. Viekö se meidät uuteen taloudelliseen ahdinkoon, ja heikentääkö se terveyspalveluita niin paljon, että ne heikkenevät eikä niitä ole kaikissa Suomen osissa enää saatavissa?

Arvoisa puhemies! Valitettavasti näyttääkin vahvasti siltä, että tässä uudistuksessa on hyvin vahvasti kyse valtopolitiikasta, mikä on tosin itseään asiakeskeiseksi poliitikoksi puheissaan mainostavan pääministeri Sipilän lausunnoista käynyt jo aiemmin ilmi. Hän on toistuvasti uhannut hallituskumppaneitaan uusilla vaaleilla, [Puhemies koputtaa] ellei tätä uudistusta viedä eteenpäin.

15.49 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun tämänkin ison sosiaali- ja terveysuudistuksen yhtä osaa nyt tänään eduskunnassa käsitellään, voi tuntua siltä, että puheet koko soten kaatumisesta ovat liian isoja tämän yksittäisen asian osalta. Mutta tämä iso sote koostuu yksittäisistä asioista, mihin edustaja Viitanenkin hyvin omassa puheenvuorossaan viittasi, ja tämä mittakaava tälle sosiaali- ja terveysuudistukselle tulee pääministeri Sipilän puheenvuoroista: vuosisadan uudistus. Itse olen useissa eri tilaisuuksissa verrannut tätä vuoden 1863 Helsingin valtiopäiviin, jolloin kunta ja seurakunnat erotettiin toisistaan ja rakennettiin pitkälti nykyisen kaltainen kuntademokratia, kunnallinen itsehallinto ja siihen liittyvät oikeudet mutta myös siihen liittyvät vastuut.

Nyt tässä uudistuksessa runnotaan tällä toukokuun lämpöaallolla lakiuudistuksia eduskunnan valiokunnissa sellaisella vauhdilla, johonka äsken viittasin, että tulee ihan sellainen tunne, että mätäkuu on siirtynyt heinäkuulta tänne toukokuun lämpöaaltoon ja saanut pilaantumaan tämän hallituksen esityksen. Siihen myös professorit ansiokkaasti ovat eri

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

yhteyksissä viitanneet. Luvut puuttuvat — tai sen lisäksi, että niitä lukuja ei ole, niin kuin viittasin jo aikaisemmin, leikkurit syövät vielä kuntien resursseja entisestään.

Mutta olen huolestunut myös tästä eduskunnan valiokuntatyöskentelystä. Ei tietenkään ole poikkeuksellista eikä ainutkertaista se, että valiokuntien työskentelymäärää on lisätty lisäämällä ylimääräisiä valiokuntia, mutta olen huolestunut siitä hengestä, jolla sitä tehdään. Muun muassa yhdessä valiokunnassa, jossa itse olen, meille annettiin sellainen vinkki, että eihän näihin valiokunnan kokouksiin ole pakko tulla, jos ne eivät aikatauluihin sovi, täällä on vain kuulemisia paikalla. Ei tarvitse päättää mistään, on vain kuulemisia. Minulle kuuleminen on kyllä henkilökohtaisesti valtiopäivätoimi siinä kuin asioista päättäminen ja yksi tärkeä osa sitä prosessia. Ei voi sanoa, että jos eduskunnan työjärjestykseen tai edustajien aikatauluihin valiokunta ei sovi, niin ei täällä ole pakko olla. Kyllä minun mielestäni on.

Halusin tämän kirjauttaa näihin valtiopäiväasiakirjoihin Herran vuonna 2018 ihan jättääkseni myös muistijäljen siitä, että tällä parlamentaarisella työllä on merkitystä. Vaikka puheenvuorot tyhjässä salissa eivät aina tunnu merkittäviltä, niin päätökset itse asiassa ovat merkittäviä.

Joulukuussa viime vuonna päätettiin tässä salissa aktiivimallista. Silloin aktiivimalli tuotiin eduskunnan käsittelyyn perjantaina ylimääräiseen istuntoon kello 16.30, ylimääräiseen, niin ylimääräiseen, että paikalla ei ollut kuin 13 kansanedustajaa, ei ministereitä esittelemässä, ei mediaa paikalla, hyvin kiireellisellä aikataululla. Tein silloin esityksen, että aktiivimalli jätetään pöydälle seuraavana maanantaina kokoontuvaan täysistuntoon. Silloin oli väkeä paikalla 150 kansanedustajaa, kaksi ministeriä ja koko Suomen media. Toivon, että tämäkin keskustelu, joka tänään salissa käydään tästä asiasta, saa asian arvoisen huomion, koska kansa kyllä muistaa.

15.52 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Vielä tästä kokonaisuudesta ja vielä näistä säästöistä. Miksi se on niin olennainen asia? Sen vuoksi, että se on ollut oikeastaan viimeinen asia, siis hallituksen viimeinen perustelu viedä tätä uudistusta eteenpäin, kun selvästi muut tavoitteet eivät toteudu. Tätähän perusteltiin sillä, että tämä parantaa hoitoon pääsyä. Nyt on käynyt selväksi, että näin ei tapahdu. Sitten sitä perusteltiin alun perin sillä, että se vähentää eriarvoisuutta. Nyt on käynyt selväksi, että tämä ei vähennä eriarvoisuutta terveydessä vaan lisää sitä. Ja lopuksi on sanottu, että tämä on pakko tehdä näiden säästöjen vuoksi. Vielä viimeksi pääministeri totesi Pääministerin haastattelutunnilla Yleisradiossa: ”Nyt on esitetty kritiikkiä, että 3 miljardin tavoite ei täyttyisi. Rahoituslaissa on varmistettu, että säästöt toteutuvat.” Näin Sipilä totesi.

Mitä tämä tarkoittaa? No, tähän tarkoittaa sitä, että nyt kun on selvää, että kaikissa tapauksissa tämän hallituksen vuosisadan uudistuksen etumerkki näissä säästöissä ei ole miinus- vaan plusmerkinen, tulee lisää kustannuksia, ja tämä 3 miljardin säästö ei tule toteutumaan, eli nyt kun on nämä lisäkustannukset, mitä ne ikinä ovatkaan — jos ne ovat HUSin arvion mukaan 2,5 miljardia, niin se 2,5 miljardia plus se tavoiteltu säästö, josta meillä ei ole minkäänlaista arviota, toteutuuko se vaiko ei, yhteensä yli 5 miljardia — ja nyt tämän pääministerin lausunnon mukaan, ja niin kuin se täällä hallituksen esityksessä on, tämä rahoituslain 6 § pitää huolen siitä, kuitenkin kustannuksia leikataan miinus 3 miljardia, niin tässä on maakunnilla edessä, jos tämä menee läpi, yli 5 miljardin leikkaukset, siis yli 5 miljardin leikkaukset sote-palveluista. Se on niin valtava määrä, että suomalainen terveydenhuolto ja suomalaisten asukkaiden ja potilaiden oikeudet eivät missään tapauksessa

ole ennallaan. On viimeistään selvää, että uudistus tässä esitetyssä muodossa merkitsee niin paljon enemmän riskejä kuin se, että tämä ajateltaisiin uusiksi, että on täysin vastuutonta viedä tätä uudistusta tässä muodossa tällä aikataululla eteenpäin.

15.55 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! En omalta osaltani pitkitä tämän enempää, mutta kun viittasin siihen aktiivimallikeskusteluun, jossa paikalla oli hetkittäin yksi hallituspuolueen kansanedustaja — taisivat vaihtua kyllä puolueet välillä — niin nyt kun on kuitenkin kahden päähallituspuolueen kansanedustajia peräti neljä paikalla, olisin kysynyt tähän edustaja Lindtmanin hyvään puheenvuoroon viitaten: jos meille kuntapäättäjille on tästä sote-harjoituksesta tulossa miljardien leikkauslistat jatkossa, isot leikkaukset joka tapauksessa, niin toivottavasti tämä todellisuus on teille hallituspuolueiden kansanedustajille jo avattu, ja jos on, voisitteko te avata meille? Oppositiossa tätä tietoa ei kyllä vielä ole. Toivon, että tästä asiasta tullaan vielä kysymään, toivottavasti jo ensi torstaina viimeistään, mihin asentoon kunnat tällä sote-uudistuksella pakotetaan. Tähän asti kunnat ovat olleet palveluiden osalta suhteessa valtiovaltaan hieman alisteisessa roolissa, kun lainsäädäntö luonnollisesti täällä tehdään, mutta jos nyt sote-uudistuksen kautta kunnilta myös se viimeinenkin valta hoitaa tehtäviä viedään tänne valtion virastoihin, niin edessä on tämä lista leikkauksia, johonka Lindtman tuossa puheenvuorossaan viittasi.

15.56 Pia Viitanen sd: Puhemies! Sehän tässä se iso juttu onkin, että käytännössä katsoen tulevaisuudessa, jos tämä toteutuisi näin, siinä kyllä kunta- ja maakuntapäättäjä on hyvin avuttomassa asemassa. Valtio määrittelee raamit ja sitä kautta sitten pakottaa leikkauksiin, palveluiden heikennyksiin, ja malli on siinäkin suhteessa hyvin nurinkurinen.

Mutta, arvoisat hallituspuolueiden jäsenet, toivon todellakin nyt sitä, että jos ette tässä ja nyt halua tähän keskusteluun osallistua, niin ainakin harkitkaa ja miettikää tätä tahoillanne ja käykää vakavia keskusteluja omissa eduskuntaryhmissänne. Yleensä käy niin, kun täällä oppositiossa alamme puhumaan, että tänne tulee sitten myös hallituspuolueista lisää väkeä. [Antti Lindtman: Tervetuloa!] Nyt ei tule, mikä mielestäni kuvaa juuri sitä, mitä oli-ko se edustaja Lindtman, joka tuossa aiemmin sanoi, että tämä nyt vaietaan kuoliaaksi, että kaikki kielet, mitä täällä nyt puhutaan, eli vaikenemisen kieli kertoo kyllä siitä, että tämä on hankala uudistus, ja uskoisin, että myös hallituspuolueista ainakin osa saattaa näin ajatella. Viittaan nyt esimerkiksi näihin viimeaikaisiin päätöksiin, mitä pääkaupunkiseudulla tehtiin näissä kriisikokouksissa ja muissa — erittäin merkittävä viesti, erittäin merkittävä viesti siitä, että asiat eivät ole hyvin ja stoppi täytyy tulla, ja siellä olivat myös hallituspuolueet tässä rintamassa mukana.

Asia on vakava, asia on iso, ja siksi mielestäni myös tänään se ansaitsee tämän keskustelun. Toivon, että tässä ihan oikeasti rupeaisi vähän omatunto kolkuttamaan, koska tässä tulee sellainen tunne, että tässä vain ikään kuin tietynlaisella voiman näyttämällä, tietynlaisilla tavoitteilla pakotetaan sitten eduskunta ja myös hallituspuolueet tiettyssä aikataulus- sa etenemään ja tekemään huonoa lainsäädäntöä. Pelkään jopa, että tämä tulee jäämään kyllä historiaan sellaisiin kirjoihin, että en tiedä, kuinka moni haluaa joskus sitten tulevaisuudessa sanoa, että tässöpä olin riemurinnoin tätä hyväksymässä.

Kuten täällä on sanottu, tästä on pohja pudonnut pois. Kaikki asiantuntijalausunnat ovat jo pitkään olleet sellaisia — mutta erityisesti nyt viimeaikaisen keskustelun luulisi vievän ne viimeisetkin epäilyt — että tässä on suuri pelko tulevaisuudesta, suuri huoli siitä, miten tulee käymään. Ja kuten sanottu, suomalainen terveydenhuolto ja sosiaaliturvajärjestelmä

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

ovat sinänsä varsin hyviä. Siellä on ongelmia, joihin kaivataan parannusta, ja siksi tarvitaan sote-uudistusta. Ihmisten on saatava nopeasti hyviä terveyspalveluita ja näin pois-päin, mutta kun tässä nyt on käymässä ilmeisesti juuri toisinpäin, niin luulisi, että nyt jalka on jarrulla herkeässä ja että tästä voitaisiin vielä peruuttaa.

Tässä, puhemies! Toivon, että tämä keskustelu osaltaan johtaisi johonkin.

15.59 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tästä keskustelusta on hyvä jatkaa: kuka kantaa huolta lainsäädännön tilasta, tämän valmistelun tilasta tällä hetkellä? Ainakin itselläni on syvä huoli siitä, millaisen käsittelyn nämä tärkeät lakipykälät saavat valiokunnissa. Se, että lähtökohtaisesti aikaa on viikko tai jopa alle, automaattisesti vaikuttaa kuultavien määrään. Kun me oppositiossa viime viikolla lakivaliokunnassa esitimme kuultavia, niin kaikki kävi mutta kaikki kävi vain kirjallisena. Meillä ei ollut mahdollisuutta saada edes potilasasiamiestä tai sosiaaliasiamiestä paikalle kuultavaksi, vaikka puhutaan näin tärkeästä kysymyksestä, joka vaikuttaa ihmisten oikeusturvaan. Toivoisin, että hallituksen jäsenet ja hallitus kantaisivat huolta siitä, että saisimme vietyä läpi kunnollisen lainsäädännön ja kunnollisen valmistelun, jota ei leimaissi tämä armoton kiire ja aika-taulu.

Mutta itse tämän lain spesifeihin vielä: Mietin, että valiokunnassa on tärkeää kiinnittää huomiota ihmisen oikeusturvaan sellaistenkin asioiden kohdalla kuin sen, että nyt tämä tuleva sote-esitys pohjaa vahvasti asiakasaseteleiden käyttöön. Niitä käyttöä laajennetaan. Jo nykyisellään palveluseteleitä tai asiakaseteleitä — mitä nimeä haluamme käyttää — on käytössä monissa sairaanhoitopiireissä, mutta jo nykyisin on huomattu epäkohtia, joissa yksilöitä on laskutettu jopa 500 euron edestä vielä ohi tuon asiakassetelin. Mietin, että kun tämä malli laajenee nyt tämän esityksen myötä, niin lisääntyy myöskin niiden mahdollisuuksien määrä, että yksilöt, ihmiset, asiakkaat kokevat tämänkaltaisia epäkohtia. Sen takia on tärkeää, että katsomme tuon lainsäädännön siltä osin, että toteutuuhan ihmisten oikeusturva, sisältyväthän tähän rikoslain muuttamiseen tietyt pykälät, jos näitä tällaisia petostunnusmerkistön täyttäviä asioita esiintyy.

Haluan uskoa, että hallituksen jäsenilläkin on tahtotila saada tästä laista hyvä ja ihmisiä palveleva. Tämä on niin iso harjoitus, Suomen 100 vuoden historian isoin paketti. Olisi surullista, että muutaman vuoden päästä todettaisiin, että pieleen menttiin, aika moni putosi matkasta ja kyydistä, ja aloittaisimme uudelleen valtavan prosessin ja yrittäisimme muuttaa tätä suurta kuvaa, joka [Puhemies koputtaa] nyt tässä myllerretään.

16.02 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Sote puhuttaa myös tuolla perussuomalaisten teltoilla turuilla ja toreilla, ja kansalaiset ovat huolestuneita. Kuten täällä ovat edustajat todenneet, uudistus on valtava. Yhteinen käsitys on, että toimenpiteet on tehtävä, uudistus on tehtävä, jotta pystytään jatkuvasti lisääntyvien sosiaali- ja terveysmenojen kasvuun vaikuttamaan. Mutta tekojen pitää olla hallittuja. Tämä mieletön kiire ja hoppu on huolestuttavaa.

Valiokunnat, sosiaali- ja terveysvaliokunta ja perustuslakivaliokunta, istuvat tällä hetkellä aamusta iltaan. Valmistu pitäisi tulla kesäkuussa. Tämä on oikeastaan aika edesvastuutonta toimintaa, että mennään näin kiireellä. Toivonkin, hallitus: ottakaa nyt asiat niin tosissanne ja vastuullisesti ja jättäkää nämä puoluepoliittiset asiat vähän vähemmälle. Otatte aikalisän, tehdään sote-uudistus asteittain, niin että on mahdollista se, että lopputulos on sitten joskus kohtuullinen.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

16.04 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Tutkin tässä tätä pidettyjen puheenvuorojen tilastoa ja havaitsin, että tämä on nyt jo 21. puheenvuoro, joka täällä tänään aiheesta pidetään. Melko poikkeuksellista lienee se, että yksikään hallituspuolueiden edustaja ei ole pitänyt vielä ainoatakaan puheenvuoroa tämän erittäin merkittävän kokonaisuuden tiimoilta tänään tässä täysistunnossa.

Tilanne on kyllä erittäin, erittäin häkellyttävä, kun ottaa huomioon, että kyseessä on sentään historiallisen suuri yhteiskunnallinen uudistus, mullistus, ja toivottavasti ei kuitenkaan mennä aivan niin huonoon suuntaan, että joutuisin käyttämään voimakkaampia termejä tästä. Mutta en tietenkään toisaalta yhtään ihmettele sitäkään, että täällä paikalla olevat hallituspuolueiden edustajat eivät ole pitäneet puheenvuoroja. Tehtävä ei varmaan ole mitenkään helppo, niin paljon ongelmia tähän esitykseen liittyy, sote- ja maakuntauudistukseen kokonaisuudessaan. Hallituspuolueiden edustajia on sentään muutamia täällä paikalla edelleen, neljä kappaletta tällä hetkellä. [Pia Viitanen: Saisi olla kokoomuslaisia!] Se on moninkertainen määrä siihen verrattuna, mikä täällä oli esimerkiksi aktiivimallia käsiteltäessä viime joulukuussa perjantai-illan pimeydessä.

Arvoisa puhemies! Täältä tuli välihuuto, että yhtään kokoomuslaista ei ole paikalla. Se on kyllä hyvin sääli. Aioin nimittäin omassa puheenvuorossani juurikin vedota kokoomukseen, joka tätä hallitusta näyttää johtavan. Nyt tulisi ottaa kokoomuksessa se kuuluisa talousajattelu ja järki käteen ja tehdä siellä sitten kokoomuksen toimin hallituksen sisällä hyvin selväksi, että hallituksen tehtävä on johtaa maata parempaan suuntaan, parempaan tulevaisuuteen eikä koplata mitään näitä uudistuksia keskenään, kun tiedämme, että niistä on kansalaisille todennäköisesti vain haittaa ja kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaa totesi tässä myös, että monet kansalaiset ovat hyvin huolestuneita siitä, kuinka heidän palveluilleen jatkossa käy, jos tämä uudistus menee läpi. Olen myös itse saanut tätä palautetta hyvin paljon Tammelantorilla, Hervannassa ja muuallakin, sekä Pirkanmaalla että yleisestikin ottaen kansalaispalautetta puhelimitse ja sähköpostitse. Viimeksi tänään juuri ennen täysistuntoa eräs herrasmies soitti minulle ja sanoi, että nyt täytyy saada jotain järkeä tähän uudistukseen.

Arvoisa puhemies! Nämä esille nostetut ongelmat, joista kiire ei todellakaan ole mikään vähäisin, uhkaavat suuresti tämän uudistuksen järkevää läpivientiä. Myös minä vetoan nyt siihen, että hallituspuolueiden edustajat siellä omissa ryhmissään oikein kunnolla tuovat esille nämä esitetyt huolenaiheet ja vaativat, että asia saa arvoisensa käsittelyn.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandin ja Business Finland Oy:n tehtäviin ja toimivaltaan liittyvien lakien muuttamisesta Hallituksen esitys HE 66/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

Keskustelu

16.07 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Tuohon edelliseen kohtaan: me käsitteimme hallituksen esitystä 65, joka koskee rikoslain muuttamista, ja kiitän tässä edustaja Suna Kymäläistä erittäin asiantuntevasta asiaan liittyvästä puheenvuorosta.

Nyt käsittelemme hallituksen esitystä 66. Tämä liittyy tähän, kun Innovaatorahoituskeskus Business Finland ja Business Finland -niminen yhtiö perustettiin jo vuoden alussa. Nyt on aivan järkevää, että näitten yhtiöitten nimet muutetaan myös lainsäädäntöön. Eli tässä tullaan muuttamaan kuutta lakia, mihinkä tullaan muuttamaan Innovaatiokeskus Business Finland ja Business Oy, ja lisäksi myönnetään välttämättömien tietojen saanti Business Finland Oy:lle. Erittäin tärkeä lainsäädäntö. Tämä jatkaa sitä kehityspolkua, millä me saamme innovaatio- ja yritystoimintaa virtaviivaistettua ja myös vientiä ja innovaatioteknologiaa eteenpäin.

16.08 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on äärimmäisen hyvä. Nimenomaan pienen kansakunnan ei kannata panoksia hajauttaa, vaan ne kannattaa keskittää ja tehdä sitä työtä, mitä tehdään, yhteisvoimin ja pyrkiä olemaan hyvä niillä alueilla, jotka ovat meidän vahvuuksia. Kuitenkaan näin pieni kansakunta kuin Suomi ei pysty ihan joka paikassa pärjäämään. Tehdään tämä Business Finland nyt niin hyväksi ja siihen liittyvä osakeyhtiö niin hyväksi, että se pystyy aidosti toimimaan suomalaisen vientikaupan hyväksi.

Kun eilen illalla ajelin kotiin erästä tilaisuudesta, niin radiosta sattumoisin kuulin, miten Suomen vienti tällä hetkellä vetää valtavalla voimalla niin, että jopa satamatyöntekijöistä on tällä hetkellä kuulemma jonkinasteista pulaa muutamissa satamissa. Vientiteollisuus on lähtenyt vahvaan kasvuun, ja nyt meidän on pidettävä huoli siitä, että tulevinakin vuosina Business Finlandilla toimintaedellytykset turvataan ja nimenomaan niin, että se vientikauppahan se on, mikä tämän maan pystyssä pitää. On vanha totuus, että pesemällä toistemme paitoja emme kovin paljon rikastu, mutta sitten kun saadaan tähän ulkomaankauppaan vauhtia, niin se heti näkyy välittömästi suomalaisessa työllisyydessä ja ennen kaikkea julkisen talouden tilassa, mikä on hurjaa vauhtia paranemassa. Emme toki ole vielä missään nimessä siinä tilanteessa, mihin pitäisi päästä, mutta sinne päin ollaan menossa. Kahdeksan vuotta mentiin väärään suuntaan, nyt mennään oikeaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen ja Venäjän välisen valtakunnanrajan kulun kuvauksesta Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välillä tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi

Hallituksen esitys HE 22/2018 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 3/2018 vp

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 22/2018 vp tarkoitetun Suomen ja Venäjän välisen valtakunnanrajan kulun kuvauksesta Suomen tasavallan hallituksen ja Venäjän federaation hallituksen välillä 19 päivänä kesäkuuta 2017 tehdyn pöytäkirjan. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 46/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 9/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

16.10 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on tarkoituksena, että laajakaistarakentamiseen haja-asutusalueilla liittyvien hankkeitten maksatuksen määräaika poistettaisiin laista. Tämä on pieni muutos, mutta tämä on erittäin iso muutos siinä mielessä, että voimme käyttää näitä laajakaistarahoituksia vielä myöhemmin, vuoden 2019 jälkeen.

Sipilän hallitushan jo myönsi helpotuksia laajakaistarakentamiseen markkinapuutealueille eli haja-asutusalueille siten, että tätä omavastuumatkaa lyhennettiin. Saadaan lähes talon seinään asti tuotua jo laajakaistaverkot muun muassa valokuituna. Tämä on erittäin tärkeää maaseutualueille, että saadaan nämä samat bisnesmahdollisuudet ja monet muut, mitkä meidän maaseudulla ovat, myös kansainväliseen vientiin ja yhteiseen tiedonvaihtoon. Valokuituverkot ovat tärkeitä myös siinä mielessä, että me voimme rakentaa sitä kautta 5G-teknologiaa ja 4G:täkin vahvistaa niillä alueilla, missä se ei toimi. Eli mobiiliverkonkin runkona tulee olla tämä vahva laajakaistaverkko.

On kyllä huoli siitä, että haja-asutusalueilla ei ole välttämättä näitä aktiivisia toimijoita, jotka ottaisivat sen rakentamisen vastuun. Vaikka siellä olisi halua ja tarvittaisiin laajakaistaverkkoa ja mahdollisesti rahoitusta, niin jotenkin vielä innostaisin näitä eri toimijoita, koska tässä rahoitusta on vielä jäljellä, näitten uusien laajakaistahankkeitten rakentamiseen. Se on erittäin tärkeää myös meidän maaseudun palveluitten näkökulmasta. Jos ajatellaan, että voidaan asua myöhempään ja pidempään omassa kotona, niin terveydenhuollon tsättivastaanoton ja muun teknologian ja analyysien hyväksikäyttö mahdollistaa myös tämän uuden terveydenhuoltorakenteen tätä kautta. Ottaisin myös huomioon sen, että kun nämä laajakaistaverkot on tehty, sitä kautta myös saadaan kiinteistöjen arvo säilymään näillä alueilla.

Tämä muutos tähän lakiin on perusteltu myös siitä näkökulmasta, että kun meillä on myös nämä hankkeet, että laitetaan sähköt maihin ja tehdään säävarmaa sähköverkkoa, niin voidaan myös käyttää sitten kuituverkon rakentamiseen näitä samoja oja ja laittaa sa-

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

maan aikaan adventoon yhtä lailla nämä kuituverkot. Näittenkin yhteensovittaminen antaa mahdollisuuden vielä suunnitella ja toteuttaa näitä hankkeita pidempään kuin tämän 2019:n jälkeen.

Erinomainen tämä liikennevaliokunnan mietintö tästä asiasta.

16.13 Eero Reijonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Laajakaistarakentaminen haja-asutusalueille on äärettömän tärkeää. Kaikki tiedämme, että tietoliikenneyhteydet muun muassa maatalouteen ovat ihan keskeisiä. Maatalous on kehittynyt voimakkaasti, ja siellä tarvitaan hyviä tietoliikenneyhteyksiä, ja sitä taustaa vasten nämä erinomaisen pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman tavoitteet ovat erittäin hyvät ja liiketoimintakasvuypäristön rakentaminen digitaalisen liiketoiminnan avulla on erittäin kannatettavaa.

Tämän valiokunnan esityksen mukaisesti tämä määräaikojen poistaminen maksuhakemusten osalta muuttaa ja helpottaa hankkeitten tiukkaa toteuttamisaikataulua ja on erittäin hyvä asia. Minä nostan esille vain sen, onko tässä nyt huomioitu se, että tällä hetkellä on varsin paljon Suomessa hankkeita, jotka on osin toteutettu, mutta ne osakeyhtiöt tai sitten osuuskunnat ovat osittain suurissa vaikeuksissa, ja onko tässä huomioitu se, että myös niitä voitaisiin tämän esityksen mukaisesti tukea. Ihan tarkkaan en kyllä tästä valiokunnan mietinnöstä sitä saa auki, mutta tiedän, että Pohjois-Karjalassa esimerkiksi Rääkkylän kunnassa on suuria vaikeuksia tämän asian suhteen. Olisi tärkeää, että myöskin jatkossa yhteiskunta olisi mukana turvaamassa osin rakennettujen verkkojen toimintakyvyn, koska ei-hän siinä muuten ole mitään järkeä, että ne jäävät sitten toimimattomiksi.

16.15 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Kaikki hankkeet ja keinot, joilla pystytään edesauttamaan laajakaistan käyttöä, niin kuin tässä hallituksen esityksessä tehdään, ovat tervetulleita. Tämä mahdollistaa etätyön, mahdollistaa osaamisen, tiedon jakamisen, erilaiset palvelut. Pankkipalvelut on yksi esimerkki, mutta esimerkiksi kulttuuripalvelut on toinen. Laajakaista on jotain sellaista, mitä kirjapainotaito tai lukutaito oli aikanaan. Se on ihan ytimiin menevää infraa, jossa suomalaisten kannattaa olla kärjessä.

Samassa yhteydessä kannattaa muistuttaa siitä, että laajakaista mahdollistaa erilaisten digipalveluitten käytön, mutta miljoona suomalaista tarvitsee tukea digitaidon oppimiseen. Yli neljännesmiljoona yli 60-vuotiaista ei ole koskaan käyttänyt internetiä, ja tämä asettaa kyllä suuren haasteen kirjastoille, kansalaisopistoille ja vapaalle sivistystyölle, ja siihen kannattaa kyllä satsata tulevaisuudessa, että pidetään myös ikääntyvä väki mukana kehityksessä.

16.16 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tämä laajakaistahanke maaseudulle on kokonaisuudessaan erittäin tärkeä ja tervetullut asia. Olen kiitollinen siitä, että tämä homma on saatu aikoinaan liikkeelle. Tällä varmistetaan se, että koko Suomen voimavarat saadaan käyttöön. Eli Suomihan on äärettömän rikas monilta ominaisuuksiltaan, ja meidän luonnonvarat ovat hienot ja kaikkea vastaavaa, elikkä työpaikkoja meillä Suomessa varmasti tulee jatkossakin paljon olemaan. Tärkeää on, että yhteydet pysyvät kunnossa. Tieliikenne on meille tärkeää, kaikki verkot ovat tärkeitä, ja laajakaista on yksi näistä tärkeimmistä verkoista, mitkä meillä ehdottomasti pitää olla kunnossa, jotta me saamme koko Suomen voimavarat käyttöön. Ja tämän avulla me voimme myöskin turvata meidän perustuslain mukaisen oikeuden, että jokainen saa valita asuinpaikkansa, saa asua siellä, missä haluaa.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

Me olemme liikenne- ja viestintävaliokunnassa käsitelleet tätä asiaa, ja ihanaa oli kyllä huomata se, että oli todella yksimielinen näkemys siitä, että tämä pitää viedä eteenpäin. Tässä lakiesityksessähän on kyse vain jo päätetyistä rahoista, eli nämä rahat on jo varattu, ja kun näitä rahoja ei ole keretty käyttää määräaikaan mennessä eikä tulla kerkeämään käyttää määräaikaan mennessä, niin ne pystytään nyt sitten käyttämään asianmukaisesti siinä ajassa, mikä olisi käytettävissä.

Maaseudulla näitten asioiden hoitaminen on ollut hidasta, koska tämän laajakaistarahoituksen tekemistä varten on pitänyt perustaa osuuskunta tai joku muu järjestelmä ja siellä on pitänyt ihmisille kertoa, mistä tässä koko hommassa on kysymys, miksei yhteiskunta ala heille rakentamaan, miksi heidän itsensä pitää alkaa nämä kaikki asiat tekemään. Miten tästä mennään eteenpäin? Näitä osuuskuntia tulee ehdottomasti auttaa tai muita organisaatioita, jotka ovat tämän rahoituksen hakeneet. Niitä tulee ehkä yhdistää. Pitää katsoa, miten niistä tulee ehkä kuntien toimintoja, tai pitää katsoa muita mahdollisuuksia.

Minä toivon tälle hankkeelle jatkoa myöskin tämän jälkeen, ja vaikka tässä puhutaan maaseudun hankkeista, niin kyllä monissa taajamissa myöskin tarvitaan apua näissä asioissa. Tämä hankehan on tarkoitettu koskemaan niitä alueita, missä ei ole olemassa markkinaehtoista toimintaa, mutta näyttää siltä, että jotta me saisimme koko Suomeen nämä palvelut käyttöön, niin täytyy tehdä ehkä vielä löysempiäkin kuvioita, joilla todellakin kaikki suomalaiset voisivat saada mahdollisuuden käyttää laajakaistapalveluita.

16.19 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä laajakaistalain muutos on äärimmäisen hyvä. On nimenomaan otettu ihan järki käteen tässä mietinnössä ja ajateltu asiaa joviaalisti, eli laitetaan nyt olemassa olevan lain mukaisesti rahat sillä keinoin käyttöön maksimaalisesti, että rahoitushakemuksen voi tehdä vielä myöhemminkin, ja tämän vuoden loppuun taisee olla se aika, jolloin voi näitä uusia hankkeita lähteä hakemaan. Ilomantsin kuntaan, kotikuntaani, rakennettiin tämä laajakaistaverkko muutama vuosi sitten, ja kokemuksesta tiedän sen, että se on iso ponnistus mutta ehdottomasti kannattava.

Tässä laajakaistakeskustelussa, kun valokuitutekniikasta keskustellaan, ihmettelen sitä keskustelua, kun puhutaan suurella äänellä siitä, että langaton verkko pystyy tyydyttämään sen tarpeen. Se ei pidä paikkaansa. Olen monessa tapauksessa käynyt sellaisissa kunnissa, missä tätä langatonta verkkoa on kehitetty maaseutualueella, ja käytännössä se välitysnopeus, millä ne toimivat sitten, kun on ruuhka-aika, on suurin piirtein niin, että normaalit kännykällä tapahtuvat hommat pystyy tekemään mutta se, missä vaaditaan laajakaistaa, nopeaa yhteyttä, ei onnistu.

Eli käytännössä on tämä tekniikka, valokuitutekniikka sellainen, että ne langattomat yhteydet, jotka kaikkialla Suomessa pelaavat hyvin, vaativat ehdottomasti sen, että näiden linkkimastojen välillä on valokuituyhteys. Muuten tekniikka ei pelaa kunnolla. Se on ensimmäinen raja-arvo, joka on ylitettävä, jotta laajakaistaverkko, yleensä nämä langattomat yhteydet pelaavat. Mutta sitten jos käydään kauppaa, tehdään suunnittelutöitä, jos on esimerkiksi insinööritoimisto tai rakennustoimisto tai mikä tahansa kunta, kauppa, pankki, apteekki, ehkä tyypillisimmillään joku tuollainen metallikoneistamo, jossa käytetään näitä CAD-ohjelmia, niin ne ovat niin valtavan suuria tietokantoja, että ilman valokuituyhteyttä, jos jää langattoman verkon varaan, siitä ei tule yhtään mitään. Ja jokaiselle meille tuttu asia, laskujen maksaminen etäyhteyden kautta: jos pelkällä langattomalla laajakaistalla sen tekee, sattuu ruuhka-aika olemaan, vaikka samalla alkaa Ruotsi–Suomi-jääkiekko-ottelu, kun porukat ryntäävät nettiin, niin se tarkoittaa käytännössä sitä, että langattomalla laaja-

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

kaistalla siitä hommasta ei tule mitään, kun käyttäjiä on niin paljon ja vapaata kaistaa ei ole enää olemassakaan.

Sen takia toivon, arvoisa puhemies, että tämän erinomaisen lain yhteydessä, jota nyt mietinnön muodossa viedään eteenpäin ja joka saa järkevän lopputuloksen tässä mietinnössä, ajettaisiin tulevalla rakennerahastokaudella tässä maassa — kuka sitten se seuraava ministeri onkaan, seuraavan hallituksen elinkeinoministeri tai sitten maa- ja metsätalousministeri, koska senkin toimialaa nämä asiat vähän koskevat — sinne Euroopan unioniin näihin koheesiorahastoihin semmoinen pykälä, että näitä koheesiorahoja voitaisiin käyttää laajakaistojen rakentamiseen koko maahan. Sen parempaa aluekehitysprojektia kuin se, että rakennetaan nopeat valokuituyhteydet koko maahan, ei ole. Tämä on täysin kilpailuneutraali hanke, olkoon vaikka yksittäinen mökinmummo sitä laajakaistaa käyttämässä eli katsomassa vaikka televisiota. Digiverkkohan loppuu meiltä lähiaikoina. Tämän takia toivon, [Puhemies koputtaa] että tämä asia otetaan vakavasti ja katsotaan myös tulevaisuuteen eli seuraavaa rakennerahastokautta.

16.22 Mikko Alatalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, hyvä tieverkko ja laajakaistayhteydet ovat elintärkeitä suomalaiselle maaseudulle, ja meillähän on maakunnissa myös metallifirmoja ja muuta yrityselämää, jotka tarvitsevat liike-elämäänsä tätä laajakaistaverkkoa.

Tämän tukiohjelman tavoitteenahan on ollut edistää nimenomaan laajakaistaverkkojen rakentamista niillä alueilla, missä on vaikea saada rakennettua pelkästään kaupallisin perustein tätä verkkoa. Ja todellakin, vaikka merkittävästi on käytetty ja tukea on myönnetty 55,8 miljoonaa euroa, niin myöntämätöntä tukea on vajaa 20 miljoonaa euroa. Nyt tälle annetaan jatkoaikaa, niin että voidaan uusien hankkeiden tukihakemuksia jättää vuoden 2018 loppuun mennessä, mutta tarvittaessa myöhemmin voidaan täydentää. Tämä on siinä mielessä merkittävää, että saadaan vielä liikkeelle näitä hankkeita.

Itse olen myös valokuitumies. Vaikka meillä on jo langatonta verkkoakin, 5G:täkin, siellä on haippia — kun toimisi 3G ja 4G:kin, niin se olisi hyvä — niin ennen kaikkea sanoisin niin, että kun puhutaan esimerkiksi viihteen suoratoistoista ja muista, mitkä täyttävät tätä verkkoa, niin kyllä me tarvitsemme nimenomaan valokuitua, ja se on sen työn ja yrityselämän kapasiteetin kannalta erittäin tärkeää.

Meillä oli tosiaan yksimielinen mietintö tästä liikenne- ja viestintävaliokunnassa, ja olen tyytyväinen, että tämä jatkoaika nyt saatiin.

En osaa vastata ihan tarkkaan tuohon, miten näitä vaikeuksissa olevia yhtiöitä tulisi auttaa. Tämä tuki on lähinnä uusille yrityksille, uusille laajakaistahankkeille, mutta sen tulee tulevaisuus näyttämään esimerkiksi maakuntien osalta, onko siellä sitten sitä kapasiteettia myös auttaa näitä jo vaikeuksissa olevia nykyisiä laajakaistayhtiöitä.

16.24 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Halusin muutaman sanan vielä sanoa siitä, mikä ero on langattomalla laajakaistalla ja kiinteällä laajakaistaverkolla. Langan laajakaista on sinänsä ihan hyvä, mutta siitä voi sanoa kyllä, että se on vähän niin kuin leikkikalulla värkättäisiin, eli silloin kun halutaan tehdä oikealla lailla töitä ja olla tasa-arvoisia koko maassa, niin kyllä meillä pitää olla se oikeanlainen laajakaista olemassa.

Olen niitä onnellisia ihmisiä, jotka ovat päässeet syrjäseudulla asuvana tämmöisen oikean laajakaistan piiriin. Minä voin sanoa sen nytten todella omasta kokemuksestani, että minun lapseni ovat aivan tasa-arvoisia lapsia kaikkien Suomen muitten lasten kanssa, jot-

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

ka asuvat taajamissa tai ihan missä päin maailmaa tahansa, koska minun lapseni saavat yhteyden kaikkialle. He saavat kaikkea tietotaitoa, sivistystä, osaamista, yhteyksiä kaikkialle, ja kaikki on vain tämän oikean laajakaistan ansiota. Minä toivon todella, että me mahdollistaisimme kaikille suomalaisille tasa-arvoisen mahdollisuuden elää.

Miten sitten jatkossa? Jatkossa toivon, että hyvin pikaisesti aloitettaisiin jo seuraavalla hallituskaudella suunnittelemaan uutta hanketta, miten tätä asiaa aletaan tekemään, niin että kunnolliset palvelut ovat saatavissa kaikkialle.

16.25 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puheenjohtaja! Kuten edustaja Alatalo aloittikin juuri, laajakaistat ja myös tiet ovat tärkein yhteysverkko maaseudulla, ja näin se on.

Noihin laajakaistarahoituksiin vielä lisäisin, että nyt tässähän on rahoitusmahdollisuuksia myös tämän hallituksen omarahoituksen kautta, niin myös Leader-rahoituksen kautta. Nämä rahoituslähteet ovatkin käyneet sitten ely-keskuksen kautta. Toivon niitten yhdistelmää ja joustavuutta siinä.

Toinen, mikä siellä on ollut pullonkaulana, on ollut myös sitten saada lupa näitten laajakaistarakenteitten tekemiseen. Myös sitten esimerkiksi tienvarsiin olevien lupien hinta on huomattavasti noussut ja tuonut lisäkustannuksia ja sitä kautta myös haitannut. Toivon tähänkin rahoitukseen mutta näihin Leader- ja muihinkin rahoituslähteisiin semmoista joustavaa käsittelyä, tietenkin lain puitteissa, mutta virkamiehille rohkeutta tehdä isoja päätöksiä. Nämä laajakaistahankkeet ovat miljoonaluokan hankkeita, joissa alueen yritykset tai alueen yhteisöt ottavat merkittävän riskin niitä rakentaessaan. Tietenkin asukkaat ovat siinä vielä mukana.

Tämä esitys tästä määräajan poistamisesta on todella erinomainen, että voidaan tehdä joustavasti näitä töitä vielä senkin jälkeen, kun rahoituksen päivämäärä on mennyt niin sanotusti umpeen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 46/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muuttamisesta sekä laeiksi laivaväen luetteloinimisesta annetun lain ja merityösopimuslain 1 luvun 3 §:n 5 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 43/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 10/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 10/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

Keskustelu

16.27 Mikko Alatalo kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annettua lakia ja myös merityösopimuslakia ja kumottaisiin vanha laki laivaväen luetteloinnista. Esityksellä toteutetaan hallitusohjelman kärkihanketta säädösten sujuvoittamiseksi. Esityksessä ehdotetaan sääntelyä kevennettäväksi vapauttamalla kotimaan liikennealueilla I ja II liikennöivät alukset, joiden bruttovetoisuus on alle 500, velvollisuudesta hakea miehityksen vahvistamista ja miehitystodistusta. Näiden alusten osalta miehitystodistus korvattaisiin yleisillä vähimmäismiehitysvaatimuksilla, jotka annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Liikenteen turvallisuusviraston myöntämällä aluksen miehitystä ja vahdinvaihtoa koskevalla kokeiluluvalla edistettäisiin laivaliikenteen automatisaatioon liittyviä kokeiluita. Nythän on paljon puhuttu siitä, että jonain päivänä meillä on myös itseohjautuvia aluksia, ja tässä jo valmistaudutaan siihen. Nämä olisivat tietysti rajoitetulla alueella kotimaan liikenteessä suomalaisella aluksella poikkeuksia vähimmäismiehityksestä ja vahdinpidosta.

Kaiken kaikkiaan tällä pyritään tietysti siihen, että me joustavoitamme tätä aluksen laivaväkeä ja turvallisuusjohtamista kaiken kaikkiaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 43/2018 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökauppalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 51/2018 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 51/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi EU-ympäristömerkistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 63/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 5/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 5/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

Keskustelu

16.30 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä määritellään se, mikä taho jatkossa hoitaa ympäristömerkin hallintoa toimivaltaisena elimenä Suomessa. Ympäristövaliokunta on tämän asian siis käsitellyt, ja asia on sinänsä ihan riidaton ja oli yksimielinen. Ainoa, joka asiasta on jotain kysynyt, on edustaja Pirttilahti, ja hänkin on varmaankin aika pitkälle samaa mieltä.

Noin yleisesti: Meillä on erilaisia ympäristömerkkejä aika paljon käytössä. On EU-ympäristömerkki, joka on iältään 25 vuotta ja jota käsitellään tässä, on pohjoismainen Joutsenmerkki, on Avainlippu-merkki ja näin poispäin. Kuluttajan kannalta tilanne saattaa tietysti olla haastava, koska on ehkä vaikea aina hahmottaa, mitä mikäkin merkki pitää sisällään, minkälaisia lupauksia, mitkä kriteerit ovat, että pääsee mukaan, ja näin poispäin. Eli se asettaa kyllä tiedotukselle ja valistukselle omat vaatimuksensa.

Yritysten kannalta on tärkeää pitää tietysti huoli siitä, että myös jatkossa merkit ovat myös pienten yritysten saavutettavissa ilman kohtuuttomia kustannuksia, byrokratiaa ja raportointia. Tavoite on hyvä, mutta se ei saa muodostua liian suureksi taakaksi. Toinen näkökulma on sitten se, että pitäisin ympäristömerkkejä tällaisena vapaaehtoisena välineenä: niihin voi lähteä mukaan tai voi olla lähtemättä mukaan. Yritys itse päättää, mikäli lähtee mukaan, ja sitten taas markkinat ja kuluttajat tekevät oman ostopäätöksensä kautta päätöksen siitä, haluavatko olla mukana ikään kuin tukemassa merkillä varustettua tuotetta vaiko eivät. Yrityksen kannalta tällaisen merkin pitää tietysti olla vähän semmoinen myyntivaltti, että siihen liittyy sellaisia tekijöitä, jotka houkuttelevat asiakasta.

Todellakin valiokunnan mietintö on yksimielinen ja sinänsä riidaton, niin että tästä vain eteenpäin.

16.32 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Pauli Kiuru sanoi, tämä asia oli ympäristövaliokunnassa yksimielinen, ja tämän merkin pohja on ihan erinomainen. Tässä haetaan kestävä kehitystä ja varsinkin ympäristön asioiden vahvaa huomioimista, ja nämä merkithän yleensä myönnetään vain näille parhaille tuotteille ja palveluille. Se kannustaa myös valmistajia tekemään sitten ympäristön kannalta hyviä tuotteita ja edistää näitä tavoitteita. Myös nämä kriteerit ovat aina tiukempia kuin itse viranomaisille normaalisti annetut viranomaiskriteerit, ja tämä on tietenkin vapaaehtoinen merkki.

Itse olen joskus ollut luomuyrittäjä, minulla oli luomu-Leppäkerttu, ja siinä on vähän sama pohja kuin tässäkin, eli siinä tuottajalla pitää olla vastuu siitä omasta tuotannostaan ja itsekontrolli, mutta se kontrolloidaan myös ulkopuolelta, että se täyttää ne kriteerit, mitkä sille merkille asetetaan. Kuluttajan näkökulmastahan merkkejä meillä on paljon, mutta jos, niin kuin tässäkin merkissä, on viranomaispohja ja on myös vahva lainsäädännön pohja, tämä Ecolabel-pohja, niin näkisin, että kun kauppaan menee ja näitä tuotteita löytää, niin näitä tulee sitten sieltä hankittua.

16.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tämä ympäristömerkintöjen hallinnointi keskitetään Suomessa edelleen yhdelle yhtiölle, joka yhtenä ja ainoana koordinaattorina pitää huolen siitä, että tämän merkin hakeneiden yhtiöiden tai toimijoiden toiminta on nimenomaan asetetun laatuvaatimuksen mukaista.

Huonoahan näissä merkinnöissä on — esimerkiksi kotimaisen ruuan puolelta, kun kotimaista ruokaa on kehuttu hyvänä ruokana, ja sitähan se onkin viimeisen päälle — se, että

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

valitettavasti monesti näissä asioissa ne merkinnät, joita sitten näihin paketteihin tulee, eivät ole täysin selviä. Itsekin ostin tässä viime kesänä mielestäni kotimaista juustoa, mutta tarkempi tutkimus osoitti, että se oli kovin kotimaisen näköinen paketti mutta tuote oli tuotu Hollannista saakka, ja keuhuttiin, miten hyvää se on. Toivottavasti tähän erilaisten merkien viidakkoon saadaan joku järki syntymään, niin että nämä ympäristömerkit todella tarkoittavat sitä, että se on ympäristöystävällinen tuote tai palvelu, jonka asiakas ostaa. Ei saa käydä niin kuin tässä ruokapuolella on käynyt, että meillä on hävinnyt periaatteessa hyvin paljon markkinaa. Suomalainen ruoka on hävinnyt kilpailun sen tautta, kun näitä kaikenlaisia merkkejä tulee, ja kuluttaja on taas sitten ulkona kuin lumiukko, että onko tämä hyvä tuote vai huono tuote hänen terveytensä ja hyvinvointinsa kannalta.

Esimerkkinä voin mainita tästä Euroopan unionin huonosta vaikutuksesta esimerkiksi erilaisten tuotteiden alkuperämaan häviämisen. Kun katselin tuossa uusia autonrenkaita, että missä ne on tehty, niin siellä oli kyllä, että on tuotettu EU-alueella, mutta missään ei näkynyt, missä ne renkaat on tehty. Se vähän harmittamaan jäi. Näin luulisi, että tämmöisenä aikana, mitä me elämme, nykyaikaisen tekniikan aikana, vaatteisiin, renkaisiin, ruokaan, mihin tahansa löytyisi selkeä merkintä, missä tämä tuote on tehty ja kuka sen on tehnyt. Meillähän vaaditaan esimerkiksi maanviljelijöiltä mieleöntä tarkkuutta siinä. Kaikki asiat pitää kirjata moneen, moneen kertaan, ja voi varjele, jos joku pieni merkintä kirjanpidosta puuttuu, siitä tulee kammottavat sanktiot, mutta kun yhtiö myy 35 miljoonaa autonrengasta, niin ei sillä ole väliä, missä ne tehdään. Tämä kuvaa sen erilaisten merkkien ja merkintöjen kirjavuutta: miten välillä osalla niistä merkeistä hämätään kuluttajia ja osalle näistä merkinnöistä sitten tehdään jopa rangaistus.

Tämä tilanne näiden erilaisten laatumerkkien suhteen on täysin epäselvä, mutta toivon, että tässä päästään järkevimille jäljille. Tämähän ei meidän osaltamme aukea Euroopan suuntaan millään muulla kuin sillä, että Suomi on EU:ssa entistä aktiivisempi ja ajaa sellaisia järjestelmiä, jotka ovat järkeenkäypä ja selkeitä, ja asiakas kun ostaa tuotteen tai palvelun, hän tietää, mitä ostaa, eikä mene siihen halpaan, mitä minä juuston ostajana tässä viime kesänä.

16.36 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tämän EU-ympäristömerkin yhteydessä haluan nostaa myös kotimaisen ruoantuotannon esille. Usein, kun katsoo näitä merkintöjä, niin ne ovat hyvin pieniä, pitää melkein ottaa suurennuslasi. On erittäin hyvä asia, että nyt on tulossa merkintä ja monissa tuotteissa on jo, että se on antibioottivapaata broileria, siikaa, kotimaista. On hyvin tärkeää myös kuluttajalle tietää alkuperä ja se, kuinka tämä ruoka on tuotettu. Myös jos on kohdeltu eläimiä erittäin hyvin, pitäisi saada tällainen yleinen merkki, josta heti selviää, että tuotantoeläimiä on kohdeltu erikoisen hyvin ja tuotanto on erittäin eettistä. Mutta kuitenkin tämän yhteydessä tosiaan on se kotimainen ruoka ja sen antibioottivapaus, ja meillä kun sianlihaa tuotetaan, siat saavat pitää saparonsa. Tämä kilpailuasetelma ei ole tällä hetkellä EU:n moneen muuhun maahan verrattuna oikein, jos ajatellaan suomalaisia tuottajia. He joutuvat kärsimään siitä, koska monet tuottajat tuolla muissa EU-maissa leikkaavat saparat sioilta ja eläimiä ei ole kohdeltu kovinkaan hyvin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 63/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 7/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 47/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Lakialoite laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 10 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 6/2018 vp Ritva Elomaa ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

16.39 Ritva Elomaa ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 1990-luvun lama oli äärimmäisen kova pala Suomen valtiolle ja merkittäväälle osalle kotitalouksiamme. Velka kasvoi vauhdilla, ja monilta meni koko omaisuus alta. Päälle kaatuvien velkojen taustalla oli usein työpaikan menetys, korkojen räjähdysmäinen nousukiito, valuuttalaina tai takausvastuut, jotka lankesivat syystä tai toisesta maksettavaksi. Moni tosiaan ylivelkaantui, vaikka omat talousasiat oli hoidettu viimeisen päälle hyvin, ehkä liian sinisilmäistä lainan takaamista lukuun ottamatta.

Kaikki eivät ole vielä tänäkään päivänä selvinneet 90-luvun laman iskuista. Niin sanotut vanhat puolueet ovat jo vuosikausia puhuneet laman uhrien auttamisesta, mutta käytännön toimet ovat jääneet sanoja vaatimattommiksi. Laman ja massatyöttömyyden seurauksena erityisesti monet toisen henkilön velasta takauksen antaneet henkilöt sekä yrittäjät joutuivat mittaviin talousvaikeuksiin. Nyt yrittäjyydestä puhutaan paljon positiiviseen sävyyn. Emme saa kuitenkaan unohtaa 90-luvulla vaikeuksiin ajautuneita yrittäjiä.

Me perussuomalaiset olemme yrittäneet nostaa laman myötä velkaantuneiden asiaa ta-petille ja laatineet lukuisia valtiopäivätoimia, jotta laman uhrien asemaan tulisi edes hie-man helpotusta. Presidenttivaalikisoissa Laura Huhtasaari nosti tämän asian esille. Sitä kä-siteltiin tovi, mutta nyt se alkaa taas valitettavasti unohtua.

Niin, meillä on tosiaan vielä vuonna 2018 suuri joukko suomalaisia, jotka kärsivät 90-luvun laman aikaan alkunsa saaneesta henkilökohtaisesta talouskurimuksesta. Laman al-kamisesta on jo vierähtänyt yli 25 vuotta, ja yhä edelleen tuhannet suomalaiset ovat velois-sa tämän taantuman seurauksena. Olisiko vihdoin ja viimein korkea aika tarjota armahdus-ta ja auttavaa kättä näille laman uhreille?

Ehdotan lakialoitteessani muutettavaksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 10 a §:ää siten, että velkajärjestely voitaisiin myöntää sillä perusteella, että velkaantumi-

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

nen on tapahtunut 90-luvun laman seurauksena. Käytännössä velkajärjestely auttaisi ihmisiä selviämään velkataakasta ja mahdollistaisi uuden alun. Lakimuutos toisi käytännön helpotusta monien ihmisten arkeen.

Alun perin velkajärjestelyn tavoitteena oli auttaa 1990-luvun laman seurauksena velkaantuneita yksityishenkilöitä selviytymään veloistaan. Tarkoituksena oli, että laman seurauksena ylivelkaantuneiden henkilöiden taloudellinen tilanne saataisiin kuntoon ja he saisivat uuden mahdollisuuden. Sittemmin velkajärjestelystä on tullut pysyvä ja välttämätön keino ylivelkaantuneiden henkilöiden taloudellisen tilanteen korjaamisessa. Lain voimaantulon jälkeen on velkajärjestelyhakemuksia jätetty käräjäoikeuksiin vuoden 2013 loppuun mennessä yli 112 000 kappaletta. Yksityishenkilön velkajärjestelystä annettu laki tuli voimaan 8. päivä helmikuuta 1993.

Arvoisa puhemies! Velkajärjestelylain 10 a §:ssä säädetään velkajärjestelyn myöntämisestä yleisestä esteestä huolimatta. Säännös kuuluu seuraavasti: ”Velkajärjestely voidaan 10 §:ssä säädetystä esteestä huolimatta myöntää, jos siihen on painavia syitä ottaen erityisesti huomioon velallisen toimet velkojen maksamiseksi, velkaantumisesta kulunut aika ja muut velallisen olosuhteet sekä velkajärjestelyn merkitys velallisen ja velkojien kannalta.” Pykälää muutettiin lailla vuonna 2014 siten, että siinä mainitaan ensin velallisen toimet velkojensa maksamiseksi ja vasta sitten velkaantumisesta kulunut aika. Tarkoituksena oli vähentää velkaantumisesta kuluneen ajan merkitystä kokonaisharkintaan vaikuttavana seikkana.

Voimassa olevaa pykälää yli kymmenen vuotta sitten säädettäessä pidettiin velkaantumisesta kulunutta aikaa tärkeimpänä kokonaisharkintaan vaikuttavana tekijänä. Velkajärjestelyyn hakeutuvien velkaongelmat olivat usein pitkäkestoisia. Säännöksellä tavoiteltiin erityisesti niiden 1990-luvun lama-aikana ylivelkaantuneiden henkilöiden tilanteen parantamista, jotka olivat jääneet velkajärjestelyn ulkopuolelle. Tällöin velkaantumisesta kulunut aika korostui kokonaisharkinnassa. Nykyisin pitkäkestoisista maksuvaikeuksista kärsii alle 15 prosenttia talous- ja velkaneuvonnan asiakaskunnasta. Useat heistä ovat juuri 1990-luvun laman uhreja. Laman seurauksena velkaantuneiden aseman kohentamiseksi olisi huomioitava velkajärjestelyn myöntämisedellytyksissä, että velkaantuminen on tapahtunut 1990-luvun laman aikana. Se olisi oikeus ja kohtuus.

Arvoisa puhemies! Yleisesti vielä sanoisin seuraavaa ja toteaisin: Kun ihmiset ajautuvat ulosottoon, omaisuus myydään usein viranomaisen taholta nopeasti ja valitettavan usein jopa alihintaan. Jos ulosotossa oleva haluaisi hoitaa velvoitteensa ja tehdä maksusuunnitelman, hänen sovitteluyrityksensä myös torjutaan usein, vaikka velka ei olisi kovin suurikaan. Olen itse seurannut tällaista tapausta läheltä kohta 30 vuotta. Siinä ei voita yhteiskunta eikä velallinen, vaan aiheutetaan turhaa kärsimystä ja viedään henkilöltä matto alta totaalisesti. Näitä tapauksia on 90-luvun laman seurauksena vielä tuhansia olemassa. Moni ei ole jaksanut vaan on tehnyt itsemurhan tai sairastunut. Surullisten tarinoiden määrä on valtava. Ymmärretäänkö täällä eduskunnassa oikeasti tätä historiaa ja historian todella mustaa pilkkua? — Kiitos.

Arvoisa puhemies! Minulla on sitten toinen puhe vielä.

16.45 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Elomaa on tehnyt aivan hienon lakialoitteen. 90-luku oli todellakin vaikea monelle henkilölle yksityisesti ja varsinkin yrityksille, kun meillä tuli ulkomaan rahoitusta ja korot muuttuivat, ja myös jos yrittäjälle oli käynyt huonosti ja oli ne kaikki takaajat ja se suku ja niin edelleen, niin sieltä sitten

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

tuli tämmöisiä velallisia, jotka eivät itse ole siinä yrityksessä edes olleet mukanaan vaan ovat siinä sitten joutuneet tämän velan rasittamiksi. Juuri näitten takaaajien osuuskin on tosi merkittävä asia.

Eli 90-luvulla — varmaan joiltain osilta myös nyt, kun on taantuma ollut meillä 2007 alkaen — kun meidän pankit menivät nurin ja, niin kuin tässä edustaja Elomaa juuri sanoi, ajettiin alas, niin sitä ennen kyllä lypsettiin yrittäjät ja kaikki muut kuivaksi niin sanotusti. Velat siirtyivät yksityisille henkilöille, ja myytiin myös alihintaan omaisuutta siinä vaiheessa, kun niin sanotusti siivottiin pankkien taseita, että ne saatiin sitten vielä myyntikuntoon.

Erittäin hyvä aloite, ja toivottavasti näillä valtiopäivillä tämän asian pariin päästäisiin, vaikkei tässä nyt ihan täyttä sataa nimeä olekaan, niin että tämä käsiteltäisiin ja meillä olisi tämmöinen kohta auki, jota voitaisiin käsitellä.

16.47 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Ensiksi haluan kiittää edustaja Pirttilahtea erittäin ansiokkaasta kommentista ja puheenvuorosta äsken.

Arvoisa puhemies! Vuosien 1990—93 aikana Suomea ravisteli yksi historiamme pahimmista talouskriiseistä. Lamalla oli tuntuva vaikutus talouden lisäksi kulttuuriin, yleiseen ilmapiiriin ja politiikkaan. Lama kaatoi pankkien lisäksi yrittäjiä ja kotitalouksia. Konkurssit lisääntyivät, takausvastuut lankesivat maksettaviksi, ja monien velkataakka kasvoi liian suureksi. Lamavuosien aikana velkaantuneista osa on saanut asiansa kuntoon ja elämän raiteilleen, mutta on yhä tuhansia ihmisiä, jotka eivät ole vielä tänä päivänäkään saaneet laman seurauksena muodostunutta velkaa maksetuksi.

1990-luvun poikkeuksellisen voimakkaan laman uhrien aseman helpottamiseksi tulisi velkajärjestelyn myöntämisessä ottaa huomioon se, jos velkaantuminen on tapahtunut 90-luvun laman aikaan. Yksi syy siihen, miksi laman jäljiltä moni on vielä pahasti veloissa, löytyy perintätoimista. Niiden osalta täällä vallitsee aikamoinen villin lännen meno. Moni taloudellisten vaikeuksien kanssa kamppaileva suomalainen maksaa vuosikausia erilaisia perinnästä aiheutuvia lisäkuluja. Perinnästä koituvat kustannukset nousevat usein varsin suuriksi lainapääomaan nähden tai saattavat jopa ylittää sen. Lainapääoma ei lyhene, jos kaikki suoritettavat maksut uppoavat perintätoimistojen lisälaskuihin. Perintätoimistot pyrkivät tekemään mahdollisimman hyvää taloudellista tulosta ja maksimoivat voittojaan ihmisten kustannuksella.

Nykylainsäädäntö asettaa velan perinnälle rajoja, mutta käytännön tilanne velan perinnässä on velallisten näkökulmasta synkkä, sillä perintäkulut ovat käytännössä usein kohtuuttoman suuria lainapääomaan suhteutettuna. Vaikka osa perintään liittyvistä kuluista ei olisi perusteltuja lainsäädännön osalta, velallinen usein maksaa laskut, sillä tavallisen kansalaisen on hankala arvioida sitä, mikä kustannus voisi olla perusteeton ja mikä ei.

Arvoisa puhemies! Kun perintätoimistoja ei saada lainsäädännöllä ja valvonnalla kuriin, niin velkajärjestelyn mahdollistaminen olisi monille ihmisille pelastus, valonpilkahdus vuosikymmenten pituisen synkän velkaputken päässä. Pitää muistaa, että on yhteiskunnankin kannalta positiivista, jos yksityishenkilö pääsee velkavankeudesta raiteilleen. Se, että kaikki tienestit uppoavat velanperijöille, ei ainakaan nosta työmotivaatiota. Myös se signaali, että yhteiskunta välittää, vahvistuisi tämän lainmuutoksen mennessä läpi. Se olisi myös kädenojennus niitä yrittäjiä kohtaan, jotka olivat aikanaan viemässä omalla panoksellaan ja riskillään Suomea eteenpäin mutta joutuivat sittemmin laman myötä vaikeuksiin.

Pöytäkirja PTK 53/2018 vp

Vielä yksi huomio, kun puhutaan ulosoton kestosta: Periaatteessa samaa ulosottoa voidaan jatkaa kymmeniä vuosia, lasku voidaan ikään kuin aloittaa uudestaan. Vaikka henkilö olisi maksanut vuosikausia velkaansa, hän voi huomata, että summa ei ole alkuperäisestä juurikaan vähentynyt — vaikka hän on sitä kovin yrittänyt vähentää. En tarkoita sitä, että ihminen ei hoitaisi velkojaan, mutta joku kohtuus näissäkkin asioissa pitäisi olla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi Portugalin kanssa tehdyn sopimuksen irtisanomiseksi

Hallituksen esitys HE 36/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 6/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 23.5.2018 pidettävään täysistuntoon.

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 23.5.2018 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16:51.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen